

DTX-dən növbəti mühüm əməliyyat

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№19 (3358) 27 May / 2025-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**Bir ayın əsgəri
iynədən şoka
düşüb öldü**

Prezident 220 nəfəri əfv etdi

Hüquq müdafiəçisi: "Komissiyaya təqdim etdiyimiz siyahıdan heç kimin adı əfv sərəncamına düşməyib"

6

Toplum

**"Vətənpərvərlik uzun müddət
ordunu qidalandıra bilməz"**

Azad İsayadə: "Gənclərdə döyüşə
hazırlığını da inkişaf etdirməliyik"

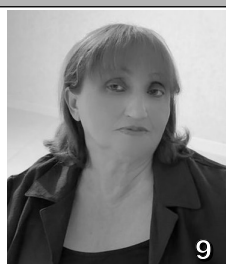

10

Müsahibə

**"İnsanlara yaxşılıq
etdikdə xoşbəxt oluram"**

Leyla Çaqəlişvili: "Öz
insanlarımızın yanında olmaqdan,
onları sevməkdən qürur duyuram"

9

**Prezidentin xüsusi nümayəndəsi
qanunsuz tikilini sökdürdü,
az sonra yenidən tikdilər**

Laçın sakini Solmaz Abışova: "Bir tərəfi
erməni olan şəxs evimi əlimdən alıb"

Laçın şəhər sakini, hazırda Bakı şəhəri, Suraxanı
rayonu, Yeni Günəşli Q massivi, ev 2, mənzil 16
ünvanında yaşayan Abışova Solmaz Yusifəli qızı
tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya müraciət edir...

7

**Kişini diz çökdürən şəhid anası
ilə bağlı araşdırma aparılır**

Sosial şəbəkələrdə Füzuli rayonunda qadının kişi-yə qarşı təhqiredici hərəkətlərini əks etdirən görüntülər yayılıb. Hürriyyət.az xəbər verir ki, video-dakı şəxs Vətən müharibəsi şəhidi Vüqar Zamanovun anası Lətifə Zamanovadır. Belə ki, qadın oğlunun xatirə lövhəsinə hörmətsizlik etdiyi deyilən kişi-yə qarşı alçaldıcı rəftar göstərüb. O həmin kişini diz çökdürərək üzr istədirib, həmçinin təhqiramiz ifadələrlə ləyaqətini alçaldıb. Qarşı tərəf isə qadına yalvararaq onu bağışlamasını deyib. Sözügedən şəxsin şəhidin lövhəsinə qarşı daha əvvəl hansı əməli törətdiyi açıqlanmayıb...

2

GÜNÜN NƏBZİ

Aktual

**"Narkotik
ticarətinin
kökünün
kəsilməsi
çox çətindir..."**

Mirmahmud Mirəlioğlu:
"Dövlət məmurları arasında da
heroin qəbul edənlər var"

5

Gündəm

**ADP "Şah İsmayıl Xətai ili"nin
elan olunmasını təklif etdi**

Partiya əsrlər öncə türk dövlətləri arasında
olan çəkişmələri yenidən gündəmə
gətirməyi yanlış hesab edir

3

Cəmiyyət

**İcra başçısı Rafiq Quliyevdən
şəhidlərə hörmətsizlik**

Xətai sakinləri başçının şəhidləri "köhnə"
və "təzə"yə ayırdığını iddia edir

4

Xəbər

**Hərbi Prokurorluqda
dəyişikliklər başladı: Rəis
müavini işdən çıxarıldı**

2

Söhbət

**"Çox sayda villalar tikən,
irri maşınlar alan insanlar
mənəvi acdırlar"**

Psxoloq: "Gün ərzində uşağın 8 dəfə, böyüyün
4 dəfə qucaqlaşmaq ehtiyacı var"

11

Şikayət

Xəbər

Həyat yoldaşı Markonu şillələdi...

Prezident yaşadığı qalmaqaldan danışdı: "Zarafatlaşdırdıq..."

Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Cənub-Şərqi Asiya turunun ilk dayanacağı olan Vyetnamda səfərdə olarkən həyat yoldaşı Bricit Makronla qalmaqal yaşayıb.

Bu barədə xarici KİV-lərdə video-görüntülər yayılıb.

Yayılan görüntülərdə Bricitin həyat yoldaşı Makrona şillə vurduğu anlar əks olunub. Sözügedən kadrlarda Makronun bir anlıq şok yaşadığı və guya heç nə olmayıbmiş kimi, kameralara əl salladığı görünür.

"Franceinfo" telekanalına danışan Yelisey Sarayının nümayəndəsi hadisə ilə bağlı açıqlama verib.

"Bu, prezident və həyat yoldaşı arasında səfərdən əvvəl yaşanan kiçik bir zarafatdır. Sosial mediada yayılan görüntülər saxta və ya təhrif olunmuş deyil, lakin burada nə şillə, nə də zorakılıqdan söhbət gedə bilməz. Bu an sadəcə cütlüyün aralarındakı gərginliyi azaltmaq üçün yaşadığı bir stress boşaltma anı idi", - deyə nümayəndə qeyd edib.

Fransa Prezidenti Emmanuel Makron həyat yoldaşı Bricit Makronla yaşadığı məlum qalmaqalla bağlı ilk dəfə danışdı.

Hanoyda keçirdiyi mətbuat konfransında məsələ ilə bağlı danışan Makron bildirib: "Bu həyat yoldaşımla zarafatlaşdığım bir videodur. Bunun jeoplanetaryal fəlakətə çevrilməsinə təəccüblənirəm. İnsanlar videoya bir

çox mənasız fikirlər əlavə edirlər. Bəziləri guya ailə içində zorakılıq yaşandığını düşünür. Bu şərhlər artıq absurd səviyyəyə çatıb".

Makron əlavə edib ki, onun üçün

əsas məsələ vətəndaşlarla sağlam və doğru məlumat əlaqəsi qurmaqdır: "Bəzi təhlilçilər hətta döyülmüş bir kişinin diplomatiyası ifadəsini də işlədiblər. Bu nöqtəyə gəlməsi həm faciəvi, həm də gülməlidir".

Xatırladaq ki, 25 may axşamı Vyetnamın paytaxtı Hanoya səfər zamanı Makron cütlüyünün təyyarədən endiyi anlarda çəkilən görüntülərdə Bricit Makronun prezidentin üzünə iki əli ilə toxunaraq onu itələdiyi və Makronun bu jest qarşısında bir anlıq təəccübləndiyi görünür. Ardınca isə Makron gülümsəyərək kameralara əl edir.

Sosial mediada sürətlə yayılan bu video geniş rezonans doğurub.

Putinin helikopterinə PUA hücumu oldu...

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin 20 may tarixində Kursk şəhərinə səfər edən zaman onun olduğu helikopter Ukrayna mənşəli pilotsuz uçuş aparatlarının hədəfi olub.

Bu barədə Rusiya hava hücumundan müdafiə birliyinin komandiri Yuri Daşkin "TASS" nəşrinə müsahibəsində bildirib. O, qeyd edib ki, Putinin helikopteri genişmiqyaslı PUA hücumunun mərkəzində olduğunu, lakin bütün Ukrayna PUA-larının məhv edildiyini vurğulayıb. "Hava hücumundan

müdafiə sistemlərinin müdaxiləsi ilə prezident helikopterinin təhlükəsizliyi təmin olunub", - deyə Daşkin bildirib.

Qeyd edək ki, Kreml Putinin Kursk səfərini təsdiqləyib. Səfər Rusiyanın bölgəni tam nəzarətə aldığını elan etməsindən qısa müddət sonra baş tutub. "TASS"-ın məlumatına

görə, səfər zamanı Putin yerli könüllülər, belədiyyə rəsmiləri və bölgənin nümayəndə qubernatoru Aleksandr Xinqşteynlə görüşüb.

Xatırladaq ki, Putinin döyüş xəttinə yaxın bölgələrə səfəri nadir hallarda baş verir və o, ictimai tədbirlərdə belə fiziki məsafəni qoruması ilə tanınır.

Əyləncə səhifəsi

"Putin tamamilə dəli olub"

Tramp: "O, bunu etsə, bu, Rusiyanın süqutuna gətirib çıxaracaq!"

"Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskinin bəyanatları daim ölkəsi üçün problemlərə səbəb olur". Bu fikirləri ABŞ Prezidenti Donald Tramp "Truth Social" hesabında yazıb.

Tramp bir daha bildirib ki, o prezident olsaydı, bu müharibə heç vaxt başlamazdı: "Prezident Zelenski dedikləri ilə öz ölkəsinə xeyir vermir. Onun dilindən çıxan hər bir söz Ukrayna üçün yeni problemlər yaradır. Bu, mənim xoşuma gəlmir və onun bu cür çıxışları dayandırması daha yaxşı olardı. Əgər mən prezident olsaydım, bu müharibə heç vaxt başlamazdı. Bu, Zelenskinin, Putinin və Baydenin müharibəsidir, Trampın yox. Mən sadəcə olaraq, sərəşsizlik və nifrət nəticəsində alovlanan böyük və çirkin yanğınları söndürməyə çalışıram". ABŞ Prezidenti Rusiyanın Ukraynaya endirdiyi kütləvi raket zərbələrindən də narazılığını ifadə edib: "Mənim Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə həmişə çox yaxşı münasibətlərim olub, amma onunla nəse baş verib. O, tamamilə dəli olub! Heç bir səbəb olmadan çoxlu insanı öldürür - və mən təkəcə əsgərləri nəzərdə tutmuram. Tamamilə əsassız şəkildə Ukraynanın şəhərlərinə raketlər və dronlar atılır. Mən həmişə demişəm ki, o, Ukraynanın yalnız bir hissəsini yox, bütövlükdə istəyir və bəlkə də bu fikrim indi doğru çıxır. Amma əgər o, bunu etsə, bu, Rusiyanın süqutuna gətirib çıxaracaq!"

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik
Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində
yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis"
mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan
yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Bir ayın əsgəri iynədən şoka düşüb öldü

Fariz İsayevin ölümü ilə bağlı cinayət işi başlandı

Oğuz rayonunun Xaçmaz kəndindən hərbi xidmətə çağırılan əsgər Fariz Sadıq oğlu İsayev dünyasını dəyişib.

Hurriyyet.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, 20 yaşlı Fariz hərbi xidmətə bir ay öncə başlayıb.

Andiçmə mərasimindən sonra Qubada yerləşən N sayılı hərbi hissəyə göndərilən əsgər üç gün sonra - mayın 10-da dünyasını dəyişib.

İddialara əsasən, qızdırması olan əsgərə antibiotik iynəsi vurulub və o, iynənin təsirindən şoka düşərək ölüb.

Qeyd edək ki, əsgərin ölümü ilə bağlı cinayət işi başlanıb. Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, N sayılı hərbi hissəsinin hərbi qulluqçusu, əsgər Fariz İsayevin ölüm faktı əsasında Sumqayıt hərbi prokurorluğunun və Azərbaycan Respublikası Hərbi Prokurorluğunun Kriminalistika və İnformasiya Texnologiyaları idarəsinin əməkdaşları tərəfindən hadisə yerinə baxış keçirilib, ölümün səbəbinin müəyyən edilməsi məqsədilə ekspertiza təyin olunub, eləcə də digər prosesual hərəkətlər icra edilib.

Faktla bağlı Sumqayıt hərbi prokurorluğunda Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanılaraq ibtidai istintaq aparılır.

Hazırda ibtidai istintaq davam etdirilir, qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq bütün tədbirlərin görülməsi, o cümlədən müvafiq qərarın qəbul edilməsi təmin ediləcəkdir.

RƏŞAD

Hərbi Prokurorluqda dəyişikliklər başladı: Rəis müavini işdən çıxarıldı

Kamran Əliyev ömr imzalayıb.

Ömrə əsasən, ədliyyə polkovnik-leytenantı Cahid Xudiyev Hərbi Prokurorluğun Kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsinin rəis müavini vəzifəsindən azad edilib. Hələlik həmin vəzifəyə yeni təyinat olmayıb.

Qeyd edək ki, Xudiyev Cahid Qara oğlu uzun illər Hərbi Prokurorluqda müxtəlif vəzifələrdə çalışıb.

O, 2023-cü ilin oktyabrında qurumun Kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsinin rəis müavini təyin olunmuşdu.

Xatırladaq ki, 2005-ci ildən Azərbaycanın Hərbi prokuroru olan Xanlar Vəliyev aprelin 8-də təqaüdə göndərilib.

Prezident İlham Əliyevin mayın 13-də imzaladığı sərəncamla, Bəhrüz Əhmədov Baş prokurorun müavini-hərbi prokuror təyin edilib.

Azərbaycanın Hərbi Prokurorluğunda kadr dəyişikliyi olub. Hurriyyet.az xəbər verir ki, bu barədə Baş prokuror

DTX-dən növbəti mühüm əməliyyat

Yekaterinburqda yoxa çıxan İbrahimov Bakıya gətirilib

Son günlərdə Ermənistan seqmentinə aid media qurumları Rusiya vətəndaşı Zahirəddin İbrahimovun DTX-nin əməliyyat tədbirləri ilə ələ keçirilərək Bakıya aparıldığını yayımlayıb.

Azərbaycandakı etnik azlıqların hüquqlarının müdafiəsi komitəsinin sədri kimi təqdim edilən Zahirəddin İbrahimov Yekaterinburq şəhərində yaşayıb, illər ərzində Ermənistanın paytaxtında təşkil edilən saxta tədbirlərdə Azərbaycan əleyhinə çıxışlar edib.

O, 2005-2020-ci illərdə Ermənistanda keçirilmiş qondarma konfranslarda Azərbaycan Respublikasının əleyhinə saxta itihamlar səsləndirib qərəzli bəyanatlar verib, Azərbaycanda separatizmi alovlandırmaq məqsədilə Ermənistanın müvafiq strukturlarının tapşırıqlarını yerinə yetirib.

Bir müddət əvvəl məsələ ilə bağlı mətbuata açıqlama vermiş vəkil Səyyarə Əliyeva müvəkkili olduğu Z.İbrahimovun həqiqətən DTX-nin istintaq təcridxanasına yerləşdirildiyini təsdiq edib. Bildirib ki, Z.İbrahimov dindirilərək Ermənistanla əlaqələrini və digər məsələləri etiraf edib.

Rusiya vətəndaşı olan Zahirəddin İb-

rahimovun ələ keçirilərək Azərbaycana gətirildiyi xüsusi əməliyyat tədbirlərinin detalları hələ ki ictimaiyyətə açıqlanmayıb.

Lakin onun da Ruben Vardanyan və Arayik Harutyunyan kimilərlə yanaşı DTX-nin istintaq təcridxanasında saxlandığı, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü əleyhinə yönəlmiş cinayətlərə görə digərləri kimi cavab verəcəyi artıq məlumdur.

"Konstitusiya və Suverenlik İli" elan

edilmiş 2025-ci ildə uzun müddət ərzində düşmən dövlətin separatizm təbliğatının əsas aləti olmuş Zahirəddin İbrahimovun ələ keçirilərək ölkəyə gətirilməsi dövlətimizin konstitusiya quruluşu və ərazi suverenliyi əleyhinə iş aparmağa cürət edən hər kəsə aydın bir mesajdır.

Məsələ ilə redaksiyamız DTX-nin Mətbuat xidmətinə sorğu ünvanlayıb. Mövzunu diqqətdə saxlayacağıq.

RƏŞAD

Kişini diz çökdürən şəhid anası ilə bağlı araşdırma aparılır

Sosial şəbəkələrdə Füzuli rayonunda qadının kişiye qarşı təhqiredici hərəkətlərini əks etdirən görüntülər yayılıb. Hurriyyet.az xəbər verir ki, videodakı şəxs Vətən müharibəsi şəhidi Vüqar Zamanovun anası Lətifə Zamanovadır.

Belə ki, qadın oğlunun xatirə lövhəsinə hörmətsizlik etdiyi deyilən kişiye qarşı alçaldıcı rəftar göstərüb. O həmin kişini diz çökdürərək üzr istədirib, həmçinin təhqiramiz ifadələrlə ləyaqətini alçaldıb. Qarşı tərəf isə qadına yalvararaq onu bağışlamasını deyib. Sözügedən şəxsin şəhidin lövhəsinə qarşı daha əvvəl hansı əməli törətdiyi açıqlanmayıb. DİN-in Mətbuat xidmətinin regional qrupundan bildirilib ki, hadisə barədə məlumatlıdır: "Tərəflər arasında olan mübahisə Füzuli Rayon Polis Şöbəsinə araşdırılır. Mübahisə tərəflərinin əməllərinə hüquqi qiymət verilməsi üçün toplanmış materiallar məhkəməyə göndəriləcək".

Qeyd edək ki, 1995-ci il təvəllüdü Vüqar Zamanov 5 noyabr 2020-ci ildə Daşaltı uğrunda döyüşdə şəhid olub, ölümündən sonra müxtəlif medallarla təltif edilib.

Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna icraçı direktor təyin edildi

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində **Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna yeni təyinat olub.**

Hurriyyet.az xəbər verir ki, Məmmədov Mail Ağasən oğlu 2025-ci ilin may ayında Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun icraçı direktoru vəzifəsinə təyin olunub.

O, 2020-ci ildən etibarən Fondun Sosial Ödənişlərin Təyinatı üzrə Mərkəzi Filialının direktoru vəzifəsində çalışıb.

2005-2012-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Qaradağ rayon Gəlirlər sektorunda məsləhətçi vəzifəsində çalışıb. 2012-2018-ci illərdə Fondun Nərimanov rayon Gəlirlər sektorunda məsləhətçi vəzifəsində fəaliyyətini davam etdirib.

2018-2019-cu illərdə Fondun Hərbi Qulluqçular və Xüsusi Rütbəli Şəxslərlə İş İdarəsinin Pensiya təyinatı sektorunda sektor müdiri vəzifəsində çalışıb.

2019-2020-ci illərdə Fondun Xüsusi Şərtlərlə Təyinat üzrə Mərkəzi Filialında rəis müavini vəzifəsində əmək fəaliyyətini davam etdirib.

Məmmədov Mail 2001-2005-ci illərdə Azərbaycan Dövlət İqtisad Uni-

versitetində Maliyyə-kredit ixtisası üzrə bakalavr dərəcəsi alıb.

ADP idarə Heyətinin öl-kə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi proseslərə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hurriyyet”ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları Rusiyanın xarici işlər naziri S.Lavrovun keçən həftə Ermənistana səfəri zamanı, adı çəkilən ölkənin media mənsuqları qarşısında, Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinin rus silahı ilə əldə edilməsi barədə səsləndirdiyi bəyanata münasibət bildirib.

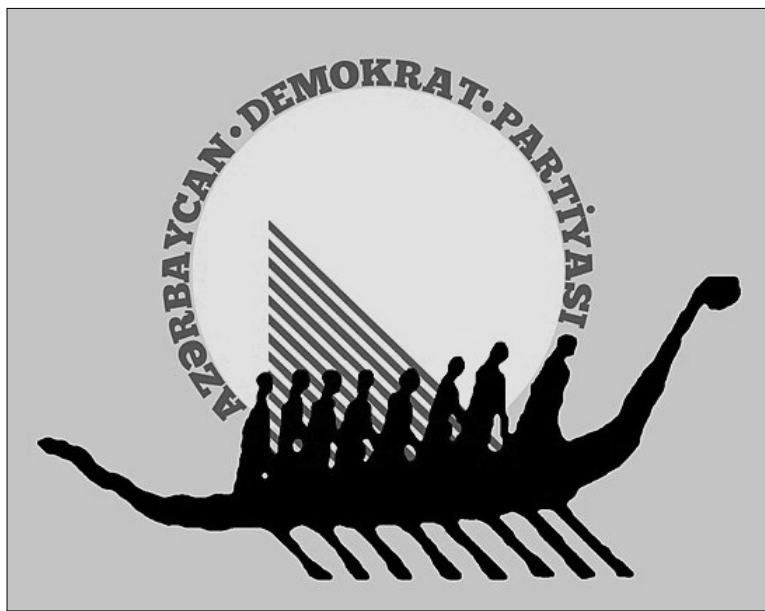
Partiya yetkililəri rus dövlət rəsmisinin bu çıxışını Rusiyanın etimadını itirmiş Paşinyan hakimiyyətinin yenidən öz dövlətinin təsir dairəsinə salmaq məqsədi daşdığını qeyd etməklə, ərazilərimizin məhz rus silahının dağıdıcı gücü ilə işğal edilməsinin açıq etirafı kimi dəyərləndirib. İdarə Heyəti işğalçılığın bu cür açıq etirafının Rusiyanın baş diplomatı tərəfindən dilə gətirilməsinin nə beynəlxalq hüquq qaydalarına, nə də Rusiya ilə Azərbaycan arasında qarşılıqlı müttəfiqlik fəaliyyəti haqqında əldə edilmiş razılaşmalara uyğun gəlmədiyini diqqətə çatdırıb və torpaqlarımızın 30 il işğalda qalması faktında bu ölkənin siyasi məsuliyyət daşdığını, xalqımıza dəyən maddi və mənəvi ziyanların kompensasiya edilməsində Ermənistanla yanaşı Rusiyanın da payının olduğunu bəyan edib.

İdarə Heyəti Türk Dövlətlər Təşkilatının Budapeştdə keçirilən qeyri-rəsmi görüşünün nəticələrinə münasibət bildirib. Bu görüşün təkcə türk dövlətləri üçün deyil, onların da qatıldığı böyük bir coğrafi məkanı əhatə edən dövlətlər üçün də faydalı olacağına əminliyini ifadə edib. Partiya yetkililəri bu sammitdə qəbul edilən qərarların Qərbi Avropadan tutmuş Şərqi və Cənubi Asiyaya qədər bütün dövlətlərin maneəsiz olaraq iqtisadi, ticari əlaqələrinin qurulmasında, transport, kommunikasiya, logistika işlərinin sürətlənməsində, Orta Dəhliz və Transxəzər marşrutları boyunca müasir infrastrukturun inkişafı vasitəsi ilə regional integrasiyanın genişlənməsində önəmli əhəmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdırıb.

Ölkəmizin bu platformada xüsusi çəkisinin olmasına diqqət çəkən partiya rəsmiləri dövlət başçısının sammit zamanı Türk Dövlətlər Təşkilatının beynəlxalq platformaya çevrilməsi, bu birliyin istismara, ideoloji ekspansiyalara, irqi ayrı-seçkiliyə söykə-

ADP “Şah İsmayıl Xətai ili”nin elan olunmasını təklif edib

Partiya əsrlər öncə türk dövlətləri arasında olan çəkişmələri yenidən gündəmə gətirməyin tərəfdarı olmadığını bildirib

nən digər beynəlxalq birliklərdən fərqli olaraq yalnız dinc xarakter daşmasına, xətt boyunca yerləşən ölkələrin iqtisadi, ticari dirçəlişinə, Qərbdən Asiyaya elmi texnoloji nailiyyətlərin, Avrasiya məkanından maddi resursların Qərbə axınının maneəsiz daşınmasına xidmət edəcəyi barədə səsləndirdiyi fikirləri təqdir edib və bu görüşün bu il Azərbaycanda keçiriləcək rəsmi sammiti üçün gözəl vəsile olacağını bildirib.

İdarə Heyəti Ukrayna xarici işlər nazirinin Azərbaycana səfərinin yekunları ətrafında müzakirələr aparıb və ölkələrimiz arasında uzun illərdir davam edən dostluq əlaqələrinin yeni mərhələyə daxil olması baxımından bu görüşün əhəmiyyətini qeyd edib. Görüş zamanı Azərbaycan tərəfindən Ukraynanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünün hər zaman olduğu kimi tanınması barədə verilən rəsmi bəyanatların, Rusiya tərəfindən hərbi təcavüzə, işğala məruz qalan Ukrayna üçün ən böyük dəstək olduğu bildirilib.

İdarə Heyəti son vaxtlar rus dövlət rəsmilərinin SSRİ-nin bərpa edilməsi ilə bağlı səsləndirdiyi bəyanatları qətiyyətlə pisləyib və bu cür bəyanatların yeni dünya nizamına uyğun olmadığını, vaxtı ilə zor əsasında biləşdirilən ölkələrin sonradan beynəlxalq razılaşmalarla ayrılaraq müstəqillik əldə etməsi və BMT tərəfindən onların müstəqilliyinin tanınmasından sonra yenidən zərər SSRİ halında birləşdirilməsi cəhdinin işğal və ilhəq mahiyyəti daşdığını bildirib və dünya dövlətlərini Putin Rusiyasının imperialist iddialarının

gerçəkləşməsi istiqamətində atdığı addımların qarşısını almaq üçün vahid cəbhədən çıxış etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti son vaxtlar türk dövlət qurucularının ayrı-ayrı tarixi şəxsiyyətlərinin, xüsusi ilə Azərbaycan Səfəvi dövlətinin başında duran, türk dilini saray dili və ardınca böyük bir xalqın danışdığı rəsmi dil elan edən, türk dilində gözəl ədəbiyyat nü-

Demokratlar dünya dövlətlərini Putin Rusiyasının imperialist iddialarının gerçəkləşməsi istiqamətində atdığı addımların qarşısını almaq üçün vahid cəbhədən çıxış etməyə çağırıb

munələri ortaya qoyan, şücaət və qəhrəmanlığı ilə türk xaqanlarına layiq yer tutan Şah İsmayıl Xətaiyə qarşı başlatılan qarayaxmalardan, onun və digər tarixi şəxsiyyətlərimizin inkarına durmaq faktından narahatlığını ifadə edib və bu cür təftişlərin türk dünyasının parçalanmasında maraqlı olan xarici qüvvələrin əlinə işləməsinə diqqətə çatdırıb.

Partiya rəsmiləri türk dünyasının genişləndiyi, Turana gədən yolun aydınlaşdığı, Türk Dövlətlər Təşkilatının beynəlxalq platformaya çevrildiyi bir zamanda əsrlər öncə türk dövlətləri arasında olan çəkişmələri yenidən gündəmə gətirməyin tərəfdarı olmadığını bildirib və hakimiyyəti türk dünyası qarşısında

göstərdiyi xidmətlərə, türk dilini dövlət səviyyəsinə qaldırdığına, türk imperiyalarından birinin damğasını vurduğuna görə bu ili Azərbaycanda “Şah İsmayıl Xətai ili” elan edilməsi üçün müvafiq qərar qəbul etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti ölkə başçısı İlham Əliyevin 200 nəfər məhbusun azadlığa buraxılması ilə bağlı imzaladığı əfv fərmanını da müzakirə edib. Müzakirələr zamanı bu addımın humanist bir hadisə olduğuna diqqət çəkən müzakirə iştirakçıları, əfv olunanların sırasında siyasi məhbusların adlarının olmamasından da təssüf hissi keçirdiklərini qeyd ediblər.

Hazırladı: KƏNAN

Bu ölkədə də “Rus Evi”nin fəaliyyəti dayandırıldı

Əsasən keçmiş SSRİ respublikaları və Şərqi Avropa ölkələrində Kremlin təsir aləti kimi fəaliyyət göstərən “Rus Evi” Suriyada da var imiş. Lakin Əsəd rejimi devriləndən sonra “Rus Evi” bu ölkədəki “şələküləsini” yığışdırmaq məcburiyyətində qalıb.

Bu barədə “Rossotrudniçestvo”-nun rəhbəri Yevgeni Primakov TASS-a müsahibəsində bildirib.

Onun sözlərinə görə, qərar Suriyada siyasi rejimin dəyişməsi və qeyri-sabit təhlükəsizlik vəziyyəti ilə bağlıdır: “O, məlum vəziyyətə görə - Suriyada rejimin dəyişməsi səbəbindən dondurulub. Biz vəziyyətin bizə qayıdıb bu işi bərpa etməyə imkan verəcəyini gözləyirik”.

Rusiya universitetlərində təhsil almaq üçün Suriyadan

tələbələrin cəlb edilməsi də müvəqqəti olaraq dayandırılıb. Onun dediyinə görə, bu, sənədlərin yoxlanılması və namizədlərin müəyyən edilməsindəki çətinliklərlə bağlıdır. Hazırda təhsil kvotalarını artırıq Suriyada təhsil alan və təhsilin

növbəti pilləsinə keçən suriyalı tələbələr doldurur. Ölkə xaricindəki suriyalıların müraciətləri də nəzərdən keçirilir.

Xatırladaq ki, “Rus Evi”-ni məlum səbəblərdən bağlayan ölkələrdən biri də Azərbaycandır.

“Narkotik ticarətinin kökünün kəsilməsi çox çətinidir...”

Mirmahmud Mirəlioğlu: “Dövlət məmurları arasında da heroin qəbul edənlər var”

“Ölkəmizdə kiçik çaplı narkotik alverçilərinə "məşədi tiryək", daha böyük çaplı narkotik alverçilərinə isə "hacı heroin" deyirlər”

məsələ isə (Azərbaycana narkotik vasitələrin 95 faizi İrandan daxil olması) tarixən olub. Yəni Çar Rusiyası zamanında da, tarixən də belə olub. Hərçənd, çox adamlar ədəbiyyatçılar və s. bunu düzgün qəbul etmirlər. Siz bilirsiniz, Axundovun məşhur əsərlərindən birinin adı "Hacı Qara"dır və o əsərdəki "Qara" adı elə belə götürülməyib, "qara" o "qara"dır. Bu "Qara" bugünkü "qara" deyirlər ha, tiryək-filan, az qala onunla sinonimdir. Ona görə, bu təkcə dövlətlərarası məsələlərdən, necə münasibət olacağından asılı deyil. Bayaq xatırlatdım, quru sərhədlər bağlıdır, amma görürsünüz, hər gün bütün xəbərlərdə bu və ya digər informasiya gedir - bizim Güneylə sərhəd rayonlarımızdan filan vətəndaşımız, Güney Azərbaycan vətəndaşı, İran anti-İslam Cümhuriyyətinin filan vətəndaşı saxlanıldı, bu qədar oldu və s. Dövlətlərarası məsələlərdə bu gündəmdə deyil. Amma zahirən gündəmdə deyil. Sənəd olaraq masada şifahi olaraq xatırlanır ki, məsələ belə qoyulmalıdır, dövlətlərarası beynəlxalq əməkdaşlıq olmalıdır. Amma bunun sahibi var. Narkotikarətin kökünün kəsilməsi çox çətinidir. Niyə? Çünki bu beynəlxalq ticarətdir və onun da yiyəsi var. Dünyanın bütün ölkələrində bu davam edir. Bu məsələ təkcə 30 il işğal altında qalan torpaqlardan narkotik bitkilər yetişdirilməsi üçün istifadə olunması ilə bağlı deyil. Bu gün də var.

Çox təəssüflər olsun ki, Quzey Azərbaycanda bu işlə məşğul olan vətəndaşlarımız da var. El arasında həтта onların arasında məşhur olanlara "məşədi tiryək" deyirdilər. İndi isə onlara "hacı heroin" deyirlər. Bax, belə şeylər var. Ona görə də bu ictimai qınaqla, tərbiyə və təhsillə, təbliğatla, sizin saytınızla mümkündür, hər bir vətəndaşın mübarizəyə səfərbər olması vacibdir.

- **Çox gözəl qeyd etdiniz, "məşədi tiryək" və "hacı heroin" nüanslarını, ilk dəfədir eşidirəm...**

- Bəli, kiçik çaplı narkotik alverçilərinə "məşədi tiryək", daha böyük çaplı narkotik alverçilərinə isə "hacı heroin" deyirlər. El arasında bunlar deyilir.

- **Hesablamalara görə, İrandan daxil olan narkotik vasitələrin cəmi 16 faizi aşkar olunur. Bu isə o deməkdir ki, 84 faiz, yeni tonlarla narkotik sərbəst şəkildə ölkəmizə ayaq açır. Bu məsələdə DSX və DGK-nın məsuliyyət payı nə dərəcədədir?**

- Burada ən böyük məsuliyyət polisindir. Polis istədiyi təqdirdə narkotikə qarşı mübarizədə amansız da

ola, onu aradan da qaldıra bilər. O dediyiniz var ha, 16 faiz müsadirə olunan narkotik - təbii ki, bunda adını çəkdiyiniz qurumların da rolu var, amma mən birinci polisi, ictimai əsası qoruyanları əsas götürürəm. Məsələn, deyilir ki, informasiya verildi və Komissianın iştirakı ilə də müsadirə olunub toplanan narkotik məhv edildi. Bunun videosunu da, xüsusi əməliyyat çəkilişini də göstərdilər. Kimdə qarantıya var ki, o narkotikin hamısı məhv edildi? Tonlarla narkotik. Qarant yoxdursa, deməli, məhv edilmir. Həm də əgər sərhədlər bağlıdırsa, narkotik necə gələ bilər?

Bütün dünya ölkələrində belədir, mübarizə aparılır, getirilir, saxlanılır, məhv edilir - hər kəsə belədir. Türkiyədə, qonşu dövlətlərdə, Rusiyada, bizdə və s. Niyə buna son vermək, kökünü kəsmək olmur? Deməli, onun kökünü kəsməli olan adamların özləri bu işdə ya maraqlıdırlar, ya da iştirakçıdırlar. Xatırlayıram ki, 15-20 il bundan əvvəl bir xeyriyyə cəmiyyəti var idi - "Yardımlı" Xeyriyyə Cəmiyyəti. Onlar rayon polisi ilə birlikdə "Narkomaniyaya yox deyək!" adlı kampaniya başlatmışdı və illərle bunu davam etdirdi, bütün məktəblərdə məktəblilərə anti-narkomaniya broşürləri paylanıldı. Onda doğrudan da narkomaniya yox idi. Həmin polisin özü indi istifadədir. O, bu işdə maraqlı idi, polis rəisi də maraqlı idi, bu işin içində idi, bunu edə bilirdilər. Amma indi məsələlər biraz fərqlidir. İstəsələr, bunun kökünü kəsmək mümkündür. İstəmək lazımdır.

- **Rəsmi məlumata görə, Azərbaycanda 45 min nəfər yaxın, qeyri-rəsmi isə 330 min narkoman var. Nəzərə alsaq ki, bunların da böyük əksəriyyəti yeniyetmə və gənclərdir, deməli, Azərbaycanda bu sahədə vəziyyətin çox gərgin olduğunu deyə bilərik. Siz problemdən çıxış yolunu necə görürsünüz?**

- Hər bir ailə, hər bir fərd, hər bir vətəndaş, valideyn, həтта ailə üzvləri, qonşular da mübarizədə maraqlı olmalıdırlar. Məsələn, bizim şəhərlərimizin elə yaşayış blokları var ki, iynələrə doludur. Bununla bağlı çox ciddi həyəcan signalı var, iş görülməlidir. Bəs sahə müvəkkili hara baxır? Bəs Mənzil İstismar İdarəsi əməkdaşı, yaxud valideyn hara baxır? Qonşu hara baxır? Siz dediyiniz rəqəmlər özləri belə doğru-dəqiq deyil. Ona görə ki, rəhbərlik, bu işlə məşğul olanlar faiz verirlər. Mən bunu dəqiq bilərəm, işin içindən məlumatlıyam.

Yəni, "bu qədar olsun, bu il, bu ay belə hesabət verək, yaş fərqi bu qədər göstərək, gənclər, yeniyetmələr bu qədər olsun, qoy çox olmasın". Bu, təxminən nəyə bənzəyir, sanki

plan verirlər; "Keçən il bu qədər vermişik, qoy bu il bu qədər verək". Özü də bu rəqəmi verən ağzına gələni deyir: "Rəis belə dedi, qurtardı, bu qədər yazılmalıdır". Axı, bu qədər deyil. Həm də nə maraqlıdır - polis sahə müvəkkili, yaxud polis şöbəsi, idarəsi əzbər bilir ki, onun ərazisində neçə narkoman var, hamısını da tanıyır. Bilir ki, istifadəçi kimdir, neçə nəfərdir. Əzbər bilir ki, satıcı neçə nəfərdir. Bunların hamısı nəzarətdədir, istədiyi vaxt onun kökünü kəsə bilər. İstəmirlər, kimse maraqlı deyilsə, bu, mübahisə doğuran fikirdir. Amma narkotik satışının kökünü kəsmək istəyirsənsə, əzbər bilirsən ki, hansı nöqtədə kim var. Mən əgər sahə müvəkkiliyəmsə, polis reisiyəmsə, əzbər bilərəm ki, onlar neçə nəfərdir. Bu, o qədərdir ki, bütün kənd rayonlarını əhatə edir. "Patı"nı, tabletləri məktəblərdə və məktəblərin ərazilərində satırlarsa, məktəblilər bu narkotikarəte cəlb olunubsa, deməli, hər kəs bunu bilir. Yəni məktəbin kollektivi də, direktoru da, müəllimlər heyəti də bunu bilir. Onlar buna qarşı ona görə çıxıb bilmirlər ki, arxasında konkret yüksək çinli adamlar var və burada təkcə qərarla məsələ həll olunmaz. Əgər dövlət başçısının da bu istiqamətdə bu məsələyə konkret münasibəti varsa, bunları etmək, yerinə yetirmək lazımdır. Bu, kampaniya xarakteri daşıyamalıdır. Mövsümi xarakter daşıyamalıdır. Daimi olmalıdır ki, kökü kəsilsin və gələcək nəsllimiz də xilas olsun.

- **Hazırda türmələrdə cəza çəkən məhbusların 50 faizə yaxını məhz narkotiklə əlaqədar həbs olunanlardır. Heç də təsadüfi deyil ki, indi "narkotik məhbusları" səbəbindən həbsxanalarda ciddi sıxlıq yaranıb. Buna baxmayaraq, həbslərin ardı-arası kəsilmir, demək olar ki, hər gün 34-40 nəfər narkotacir qandallanır. Əgər bütün bunlar insanları çəkindirmirsə, sizcə, narkotiklə əlaqədar cəzaların sərtləşdirilməsinə ehtiyac varmı?**

- Bunu biz deyirik. Sərtləşdirmək missiyasını yerinə yetirən demir ki,

sərtləşdirmək lazımdır. Cəmiyyət tələb edir, onlar da bu məsələlərə baxıb gülürlər ki, nə sərtləşdirmək. Əgər həbsxanada narkotik istifadəsi, yaxud satışı ilə məşğul olan həbs olunubsa, onun da narkotiki yoxdursa - konkret faktlara istinad ediram, çünki bunu bilərəm, bunun mənəndən də çox bilənlər var, onlar bunları oxuyub gülürlər ki, nə danışır bu, bizim bildiyimizin yüzdə birini bilmir - deyək ki, adam müvəqqəti olaraq həbs olunub, ondan yuxarı cəza verə bilmərik, öz həbs müddətini oturdu, bitirdi, o qayıdır gəlib öz həbsxana yoldaşını narkotikə aparır. Yəni içəridə yatıb həbsdən çıxan içəridə yatan "dostu"na narkotik aparır. Bunların hamısını biz, mən, "obivatel" - az məlumatlı olan vətəndaş kimi bilərəmsə, polis və aidiyyəti qurumlar bizdən yüz dəfə artığını bilirlər. Deməli, bu iş təkcə sərtləşdirmək tələbi ilə yox, sərtləşdirməyi yerinə yetirməklə olmalıdır.

Məsələn, müharibə dövründə işğal zamanında bizim tələbimiz bu idi ki, Azərbaycan işğala məruz qaldığına görə müharibə vəziyyətində olduğuna görə, hərbiçilərimiz də müharibə dövrünün qanunları və tələbləri ilə mühakimə olunmalıdırlar. Yəni müharibə cinayətlərinə görə istər düşmənlər, istər də özümüzünki törətdiyi əmələ görə ən ağır cəzaya məhkum edilməlidir, ölüm cəzası Azərbaycanda bərpə olunmalıdır. Dedilər ki, yox, siz insan haqlarına qarşısiniz, biz Avropa Şurasına üzv olduq, ölüm hökmünü ləğv etdik. Bəs onda Nəcməddin Sadıqov necə mühakimə olunacaq? Yəni sərtləşdirmək təkcə sözdə olmalı deyil, əməldə olmalıdır.

- **Narkotiklə əlaqədar həbs olunanların siyahısına baxdıqda, görünən odur ki, onların içərisində bir nəfər də olsun məmur, yaxud vəzifəli şəxs yoxdur. Həqiqətənmi, ölkəmizdə narkotik ticarəti aşağı səviyyədə aparılır?**

- Həтта bu gün də dövlət məmurları var ki, heroin qəbul edirlər. Məhz ona görə narkotikə, narkomaniyaya qarşı mübarizə özünün səmərəli nəticəsini vermir.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Ölkəmizdə narkomaniyanın və narkotik ticarətinin yayılması cəmiyyətin hər bir fərdini narahat edir. Bu problemin qarşısını almaq üçün aidiyyəti qurumlar mübarizə aparsa da, bu məsələdə hər bir vətəndaşımızın da üzərinə yük düşür. Çünki narkotik bəlasından ancaq bu halda xilas olmaq mümkündür. Nəzərə alsaq ki, İkinci Qarabağ Savaşıdan sonra bu dəfə də ölkəmizə "narkotik müharibəsi" açılıb, deməli, yenə də yalnız vətəndaşlarımızın birliyi ilə bu savaşda qalib gələ bilərik. Bu mübarizədə isə vətəndaşları siyasi qütblərə, xüsusilə də iqtidar və müxalifətə bölmək olmaz. Elə bu məsələ ətrafında Klassik Xalq Cəbhəsi Partiyasının (KXCP) sədri Mirmahmud Mirəlioğlu ilə həmsöhbət olduq.

- **Mirmahmud bəy, 44 günlük Qarabağ Savaşından sonra, xüsusilə də 2021-ci ildən etibarən Azərbaycanda narkotik ticarətinə qarşı mübarizə dövlət siyasətinin bir qoluna çevrildi. Belə ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə bütün müvafiq qurumlar yeniyetmə və gənclərimizin məhvina yönələn bu belanın aradan qaldırılması üçün səfərbər oldular. İlk olaraq bilmək istərdik ki, son 4 il ərzində bu istiqamətdə aparılan fəaliyyət Sizi qane edirmi?**

- Ümumiyyətlə, narkotikə qarşı mübarizə dünyanın diqqətində olan və bizim üçün də həyati əhəmiyyətli məsələdir. Necə olmasından asılı olmayaraq, dünya bu məsələ ilə bağlı səfərbər olunubsa və bu, dünyanın probleminə çevrilibse, təbii ki, hər kəs bilir - burada orqan alveri, narkotik alveri, insan alveri, silah ticarəti və s. dünyanın aparıcı qeyri-qanunlu ticarətidir - mübarizə bütün hallarda ən yüksək səviyyədə olsa belə, qaneedici deyil. Bu, dünyanın problemdir. Əgər məktəblərimizdə də bu varsa, baxmayaraq ki, quru sərhədlərimiz bağlıdır, bu bizi çox narahat edir, quru sərhədlərin açılması vacibdir, amma gənc nəsil, həтта yeniyetmələr belə bu məsələlərə cəlb olunubsa, polis, ictimai qınaq, valideynlər, bütün cəmiyyət - hamı səfərbər olunubsa, deməli, hələ mübarizə qaneedici deyil.

- **Aparılan araşdırmalara görə, Azərbaycana narkotik vasitələrin 95 faizi İrandan daxil olur. Bu, xüsusilə 44 günlük Qarabağ Savaşı nəticəsində İranın vaxtilə işğal olunmuş ərazilərimizdən keçən narkotik marşrutunun qarşısının kəsilməsindən sonra baş verdi. Sizcə, İranla münasibətləri necə tənzimləmək lazımdır ki, ölkəmizə qarşı "narkotik savaşı"na son qoyulsun?**

- O münasibətlərdən asılı olan məsələ deyil. Narkotik məsələsi təkcə dövlətlərarası münasibətlərdən asılı deyil, ona görə ki, bu, beynəlxalq biznesdir. Bunu da hər kəs bilir. Bu, unudulmamalıdır. Sizin sualınızın birinci cümləsində vurğuladığınız

Əfv edilənlərin 16-sı əcnəbidir

Xəbər verdikimiz kimi, Prezident İlham Əliyev məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında Sərəncam imzalayıb.

Hurriyyet.az-ın məlumatına görə, əfv edilənlər arasında 16 əcnəbi şəxs də var. Onlardan 5-i İran, 4-ü Rusiya, 2-si Pakistan, 2-si Gürcüstan, 1-i Fransa, 1-i Türkiyə, 1-i Əfqanıstan vətəndaşıdır.

Həmin siyahını təqdim edirik:

1. Abdolvand Ali Papi, 1971-ci ildə anadan olub, İran vətəndaşı, Astara Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 28 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

2. Ağaev Murad, 1985-ci ildə anadan olub, Rusiya vətəndaşı, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2022-ci il 29 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

3. Akmad Kaleem Khan Ahmad, 1967-ci ildə anadan olub, Pakistan vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 31 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

4. Behrouzi Bostanabad Mohammadreza Aboulfazl, 1975-ci ildə anadan olub, İran vətəndaşı, Astara Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 22 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

5. Clerc Theo Hugo, 1986-cı ildə anadan olub, Fransa vətəndaşı, Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2024-cü il 10 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

6. Əhmədov Arif Məmməd-Kərim oğlu, 1971-ci ildə anadan olub, Rusiya vətəndaşı, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2023-cü il 28 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

7. Əlmudi Əhmədşah Nurullah oğlu, 1995-ci ildə anadan olub, Əfqanıstan vətəndaşı, Yardımlı Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 21 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

8. Gholizadeh Behnam Rahim, 1989-cu ildə anadan olub, İran vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 15 may tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

9. Hacıyev Muraz Rafail oğlu, 2000-ci ildə anadan olub, Gürcüstan vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 28 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

10. Hamdanı Behzad Azım, 1985-ci ildə anadan olub, İran vətəndaşı, Astara Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 14 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

11. Xapisov Ali Asadulaeviç, 1994-cü ildə anadan olub, Rusiya vətəndaşı, Astara Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 21 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

12. Rəcəbi Cavad Rəcəb oğlu, 1992-ci ildə anadan olub, İran vətəndaşı, Yardımlı Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 21 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

13. Saliyev Nail, 1990-cı ildə anadan olub, Gürcüstan vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 16 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

14. Şah Nəsrət Şahyar Mat, 1988-ci ildə anadan olub, Pakistan vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 29 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

15. Uğur Erkan, 1983-cü ildə anadan olub, Türkiyə vətəndaşı, Balakən Rayon Məhkəməsinin 2024-cü il 20 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilib;

16. Məmmədov Rəqif Nəman oğlu, 1966-cı ildə anadan olub, Rusiya vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2016-cı il 26 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilib.

KƏNAN

Prezident 220 nəfəri əfv etdi

Hüquq müdafiəçilərinin, o cümlədən Hüquq Müdafiə Təşkilatları Monitoring Qrupunun əfv olunması üçün Əfv Məsələləri Komissiyasına təqdim etdiyi dustaq siyahısından heç kimin adı bu gün verilən əfv sərəncamına düşməyib.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, bu nu hüquq müdafiəçisi, Hüquq Müdafiə Təşkilatları Monitoring Qrupunun üzvü Novella Cəfəroğlu verib.

N.Cəfəroğlu deyib ki, buna səbəb Əfv Məsələləri Komissiyasıdır: "Əfv Məsələləri Komissiyasında çox ləyaqətli insanlar var. Amma hesab edirəm ki, artıq bu komissiyanın tərkibi dəyişməlidir. Orada insanların dərini daha yaxşı bilən, dövlətimizin beynəlxalq nüfuzunu daha dərindən düşünən şəxslər olmalıdır".

Hüquq Müdafiə Təşkilatları Monitoring Qrupunun bu ilin ötən müddəti ərzində ayrı-ayrı məhbuslarla bağlı üç dəfə ölkə Prezidentinə müraciət etdiyini, həmin müraciətlərdə qaldırılan məsələlərin hamısının həllini tapdığını vurğulayan N.Cəfəroğlu əlavə edib: "Axı biz həmişə Prezidentə müraciət edə bilmərik. Əfv məsələsi ilə komissiya məşğul olur. Ona görə əfv olunmasını zəruri hesab etdiyimiz 37 nəfərlə bağlı dövlət başçısına yox, məhz Əfv Məsələləri Komissiyasına müraciət etmişik. Komissiyaya digər hüquq müdafiə qrupları da siyahılar göndərib. Həmin siyahılarda isə 100-dən çox məhbusun adı olub. Amma komissiya bu siyahılardan heç kimin adını Prezidentə təqdim etməyib. Nəticədə bizim

Novella Cəfəroğlu: "Komissiyaya təqdim etdiyimiz dustaq siyahısından heç kimin adı bu gün verilən əfv sərəncamına düşməyib"

və digər hüquq müdafiə qruplarının təqdim etdiyi siyahıdan heç kimin adı əfvə düşməyib. Dövlət başçısının əfv sərəncamı imzalaması olduqca yaxşı bir hadisədir. Amma Əfv Məsələləri Komissiyasının bu sərəncam ərəfəsindəki fəaliyyəti məni olduqca məyus etdi. Komissiyanın tərkibi dəyişməlidir. Biz hüquq müdafiəçiləri, ziyalılar məhbuslarla bağlı birbaşa Prezidentə üz tutanda məsələ həllini tapır. Başqa instansiyalardan Ombudsmanla işləyəndə də razı qalırıq, çünki Ombudsman öz səlahiyyətləri çərçivəsində olanda bizim xahişlərimizi həll edir, səlahiyyətindən kənar olan xahişlərimizi isə yuxarılara çatdırır. Ancaq Əfv Məsələləri Komissiyası belə etmədi. Müraciətimiz komissiyada ilişib qaldı, həllini tapmadı. İndi mənə çoxsaylı telefon zəngləri daxil olur. Həm azadlığını ən azı səhhətindəki problemlər sarıdan

zəruri saydığımız dustaqların taleyindən, həm də hüquq müdafiəçilərinin siyahısından heç kimin əfvə düşməməsinə görə Azərbaycana qarşı sərgilənə biləcək münasibətdən narahatam".

Xatırladaq ki, mayın 26-da sərəncam imzalayan Prezident İlham Əliyev 220 məhkumu əfv edib. Azadlıqdan məhrum edilmiş 175 şəxs cəzadan azad olunub, 25 şəxsin cəzasının çəkilməmiş hissəsi yarıyadək azaldılıb. Şərti həbs cəzası almış 1 nəfər, azadlıqdan məhrumetmə cəzası təxirə salınmış 2 nəfər, azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş 10 nəfər əfv olunub. Azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş 2 şəxsin cəzasının çəkilməmiş hissəsi yarıyadək azaldılıb, 4 nəfər islah işləri cəzasından, 1 nəfər cərimə cəzasından qurtulub.

KƏNAN

İcra başçısı ilə birlikdə həbs olunan şöbə müdiri əfv edildi

Kürdəmir Rayon Təhsil Şöbəsinin sabiq müdiri, həbsdə olan Mətləb Abdullayev əfv edilib.

Bu barədə Prezident İlham Əliyevin məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında Sərəncamda bildirilib. Sərəncama görə, M.Allahverdiyev cəzasının çəkilməmiş hissəsindən azad olunub.

Xatırladaq ki, M.Allahverdiyev 2021-ci ildə Baş prokuror yanında

Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi əməkdaşlarının Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətində keçirdiyi əməliyyat zamanı saxlanılıb.

Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə M.Allahverdiyev 8 il 3 ay azadlıqdan məhrum edilib. Ali Məhkəmə onun cəzasını 4 il 4 aya endirib.

Qeyd edək ki, M.Allahverdiyev Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Ceyhun Cəfərovla birlikdə həbs edilmişdi.

Laçın şəhər sakini, hazırda Bakı şəhəri, Suraxanı rayonu, Yeni Günəşli Q massivi, ev 2, mənzil 16 ünvanında yaşayan Abışova Solmaz Yusifəli qızı tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya müraciət edir:

"Cənab Prezident! Hörmətli Mehriban xanım!

Azərbaycan dövləti şəhid ailələrinə, müharibə veteranlarına və qazilərə yüksək diqqət və qayğı göstərir. Prezident İlham Əliyev bütün dövlət qurumları qarşısında bu həssas təbəqəyə aid olan insanların problemlərinin həllini bir nömrəli vəzifə kimi müəyyən edib. Allah sizlərdən razı olsun, hər bir problemimizə, dərdimizə can yandırmısınız...

Bildirim ki, Laçın şəhərində, Bayraq Meydanının yaxınlığında 2 mərtəbəli, pilləkənləri evin içərisindən olan gözəl bir bağ evimiz olub. Məlum səbəblərdən biz də öz doğma yurdumuzdan qaçqın düşmüşdük. Torpaqlarımız alınanda hər bir azərbaycanlı kimi, bizim evdə də bayram oldu. İllər sonra elimizə-obamıza qayıtmağın həyacanı bizlərə qürur hissini yaşadı.

Bir müddət sonra qohumlarımız bizdən qabaq elimizi-obamızı ziyarətə gəldilər. Oradan zəng vurub bildirdilər ki, sizin eviniz sökülüb, eyni materiallarla başqa bir yerdən ev tikilib.

Bizim evimizin ətrafı qaynamən və digər qohumların evi ilə əhatə olunmuşdu. Biz oradan çıxamamışdan qabaq evi demək

Prezidentin xüsusi nümayəndəsi qanunsuz tikilini sökdürdü, az sonra yenidən tikdilər

Laçın sakini Solmaz Abışova: "Bir tərəfi erməni olan şəxs evimi əlimdən alıb"

Neslimizin 5 şəhidi var. Mən heç vaxt bundan istifadə edib nələrsə etməmişəm, etmərəm də. Amma təəssüflə qeyd edərim ki, bir tərəfi erməni olan şəxs mənim evimə köçərək evimi əlimdən alıb. Görün, bizə təkrar hadisələri necə yaşadırlar. Ermənilərdən az çəkmiş kimi, bir də öz xalqımızın nümayəndəsi onun olmaya-na sahib çıxır.

2023-cü ilin may ayında AzTV kanalından Laçınli ailə kimi bizə təklif gəldi ki, sizi Laçına aparırıq, orda çəkiliş olacaq. Yoldaşımın ağrıyan vaxtları idi. Bu, mə-

sırdıq. Oradakı şəhid məzarlarını da ziyarət etdik.

Hazırda bizim evi şəhid ailəsi olan Mehdiyev Nicat Yasin oğlu mənimsəyib. Özləri ilə danışıb həll etməyə çalışmışıq, lakin onları müdafiə edən yüksək vəzifəli məmurlar olduğundan, əlimizdən

Evi mənimsəmələri bir yana, köç başlayandan sonra evin hasarlarını Çin səddi kimi çəkərək, digər sakinlərin həyətlərinə girişinə mane yaradırlar. Evin arxa tərəfi, yəni bizim köhnə evin yeri və qaynamgilin həyətinə giriş yolu bağlanmışdır. Bu səd yalnız bizim həyətlərə girişi yox, bizdən başqa 5 qonşunun evinə girişi də məhdudlaşdırmışdır...

heç nə gəlmədi. Bu günə kimi döymədiyimiz qapı qalmayıb.

Mehdiyev Nicat Yasin oğlunun ulu babasının Laçında kino-teatrın yaxınlığında evi olub. İndi isə öz evlərinə yox, bizim evə köçüblər. Hətta onu da qeyd edirəm ki, dövlət tərəfindən onlara Qobu qəsəbəsində də ev verilib.

Evi mənimsəmələri bir yana, köç başlayandan sonra evin hasarlarını Çin səddi kimi çəkərək, digər sakinlərin həyətlərinə girişinə mane yaradırlar. Evin arxa tərəfi, yəni bizim köhnə evin yeri və qaynamgilin həyətinə giriş yolu bağlanmışdır. Bu səd yalnız bizim həyətlərə girişi yox, bizdən başqa 5 qonşunun evinə girişi də məhdudlaşdırmışdır.

Şikayətimlə bağlı Laçın rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Məsim Əhməd oğlu Məmmədovun qəbulunda oldum. Bildirdim ki, Məsim müəllim, ermənilər evimin yerini dəyişərək, mənim materiallarımla biraz yuxarıda həmin evi inşa ediblər. Hazır-

"5 şəhid verən bir nəslin nümayəndəsi evsiz qalıb, amma bir tərəfi erməni olan şəxs 2 evin sahəsini birdən alıb"

da isə sənədləri mənim adıma olan evimdə başqaları yaşayır. Bunu da qoydum bir qırağa, indi də böyük bir səd çəkərək, mənim və 5 qonşunun həyətinə girişimi məhdudlaşdırıblar.

Məsim müəllim dərhal həmin yerə baxış keçirərək, çəkilmis səddi sökdürdü. Hətta bildirdi ki,

vermirlər. Çünki Nicat bəy oraları mənimsəyib. Ən gözəl, ən bəhalı yerdir.

Bir müddət keçəndən sonra isə yenidən qonşular dedilər ki, "Çin səddi" yenidən tikilir, video çəkildi, göndərildi bizə. Yenidən Məsim müəllimə müraciət etdik, bildirdi ki, ola bilməz, icazəsiz

belə bir addımı atmazlar, orada tək sizin yox, başqa insanların da evləri olacaq.

Getdik və öz gözümüzlə gördük ki, bəli, bu dəfə daha qalın bir hasar çəkilir. Bizə isə başqasının həyətidən yol vermək istəyirlər. Məhlə sahibi də haqlı olaraq narazıdır. Qanunla sökülən hasar sonradan qanunsuz olaraq tikilib və Binnət müəllim də sökül-məməsi üçün əllərindən gələni edir. Həmin evin əhatəsinə qala kimi hasarlarla tikiblər. Ora işlədilən daşlarla bir ev tikib başa gətirmək olardı. Bunu video görüntülərdən də görə bilərsiniz. Həmin şəxsin özü də dəfələrlə deyir ki, əlinizdən gələni edin, heç nəyə nail ola bilməyəcəksiniz.

"Qaçqınkom"dan da öyrənmisəm, ev erməni tərəfindən tikilən ev kimi təsdiq edilməyib. Erməni tikən evi Binnət müəllimin əli ilə sənədləşdiriblər. Binnət müəllim isə deyir ki, evi sökə bilmərik. Deyirəm bəs necə olur, onun hasarı 5 ailəni evsiz qoyur?! Binnət müəllim isə bu olanlara göz yumur.

Biz son 30 ildə çəkdiyimizi çəkmişik, rəsmi qurumlardan xəbər edirik ki, bundan sonra bizə vətən həsrəti, ev həsrəti çəkdirməsinlər.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları çəkilən şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

olar ki, yeni tikmişdik. Qohum-qonşularla da sıx əlaqəmiz olub.

Ermənilər həmin evi sökərək, biraz qabaqdan, eyni materialla sökdükləri kimi ev tikiblər. Qaynamamın və qonşularımın evləri isə tamamilə dağıdılıb, yerində futbol meydançası inşa edilib.

Təsəvvür edin, evimdə olan əşyalar belə hələ durur.

nim üçün əsl fürsət oldu. Yoldaşımı doğma yurduna aparacağdım, rəhmətə getməmiş oraları bir daha dünya gözü ilə görəcekdik.

Getdik, çəkiliş oldu. Evimizi, torpağımızı gördük, göz yaşlarımızı saxlaya bilmədik. Bu, biz laçınlılar üçün qürur idi. Yenidən o müqəddəs torpaqlara ayaq ba-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Gənc nəslin milli mənlilik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi

Gənclərimizin milli ruhda yetişməsi dövlətimizin gələcəyi üçün mühüm amildir. Amma, əksər ekspertlər bu fikirdədir ki, bunun üçün valideynlərin özləri də maariflənməlidir. Yeni valideyn hələ məktəb yaşlarına qədər övladında vətənə məhəbbət, millətə doğmaliq hisslərini aşımağıdır. Qeyd etdiyimiz kimi, sağlam ruhlu gənclərin yetişməsi cəmiyyətin inkişafına müsbət təsir göstərir. Həmçinin, cəmiyyətdə nöqsan varsa, bu, istəməz, gənclərin əxlaqına və onların vətənpərvərlik hisslərinə də böyük təsir edir. Odur ki, vətənə bağlılıq, vətən sevgisi, vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsi hər bir vətəndaşın mənəvi borcudur. Bəlli olduğu kimi, 44 günlük Vətən Müharibəsində Azərbaycan gənclərinin vətənpərvərliyinin, milli mənlilik şüuruna sahib olmasının əyani şahidi olduq. Təsədüfi deyil ki, bəzi hallarda hərbi xidmətdən yayınmağa meyilli olan gənclər belə, könüllü olaraq savaşa qatılmağa, torpaqlarımızın işğaldan azad olunması yolunda ölüb-öldürməyə hazır idi.

O da şübhəsizdir ki, ailəsinə dəyər verməyən, valideynləri ilə münasibətləri yaxşı olmayan bir gəncin milli mənlilik şüurundan, vətənə məhəbbətindən danışmaq olmaz. Ailədə düzgün tərbiyə edilmiş uşaq gözəl əxlaqa və vicdana sahib olur. Əxlaqlı və vicdanlı gəncin milli mənlilik şüuru da yüksək olur.

Məsələn psixoterapevt, hərbi ekspert Azad İsayadə ilə müsahibəmizdə müzakirə etməyə çalışdıq.

- 44 günlük Vətən Müharibəsində Azərbaycan gənclərinin vətənpərvərlik səviyyəsinin inkişafı, gənclərimizin düşməne qarşı savaşağa hər an hazır olduğu kimsəyə sirr deyildi. Sizcə, ölkəmizdə vətənpərvərliyin inkişafı üçün bu prosesin davamı olaraq daha hansı tədbirlər görülməlidir?

- Əvvəla, biz başa düşməliyik ki, vətənpərvərliyin inkişafı üçün istər dövlət, istər də cəmiyyət arasında iş aparılmalıdır. Amma bu, kortəbii bir pro-

ləyin, lazım olsa çağıracağıq. Deməli, bu proses hardasa cəmiyyətin içində inkişaf edirdi və hansısa səbəb olmalı idi ki, onu üzə versinlər.

Sonrakı proseslər də göstərdi ki, bu oyanma və qələbə hissiyyəti tez sönmədi. Hətta sonrakı döyüşlərdə, 2023-cü ilin sentyabr hadisəsində də Qarabağ tam azad olunanda - söhbət Xankəndi və Xocalıdan gedir - bir günlük döyüşlərdə şəhid verməyimizə baxmayaraq, növbəti qələbəni yaşadığımız.

- Necə düşünürsünüz, uşaqların milli mənlilik şüuru-

“Vətənpərvərlik uzun müddət ordunu qidalandıra bilməz”

Azad İsayadə: “Vətənpərvərliklə paralel, gənclərdə döyüşə hazırlığını, müharibə aparmaq hazırlığını da inkişaf etdirməliyik”

sedir, sadəcə, ona istiqamət vermək olar. Yəni onu yaradıb, ya da gücləndirmək bəzən çətin olur.

44 günlük müharibədə biz 30 il ərzində udurmuş ölkənin vətəndaşları kimi, uzun müddət məğlubiyyət hissi yaşamışıq. Hətta bəzi hallarda heç inanmırdıq ki, bizim nəsil Qarabağ məsələsini həll edəcək, torpaqlarımızı alacaq və biz bunun şahidi olacağıq. Yərinizdədirsə, müharibədən öncə, iyul hadisələrində də gənclər küçəyə tökülmüşdü. Bunu hardasa etiraz aksiyası kimi qiymətləndirə bilərik. Onların bu vətənpərvərlik hisslərini yaxşı ki, söndürmədik, onları cəzalandırmadıq.

2 ay sonra - müharibə zamanı həmin gənclər könüllü olaraq orduya qatıldılar. Səfərbərlikdən qaçmayan gənclərin sayı o qədər çox idi ki, hətta onları evə qaytarırdılar ki, göz-

nun və vətənpərvərlik hisslərinin inkişafına aildən, yoxsa təhsil ocağından başlamaq lazımdır?

- Sözsüz ki, ailədən. Cəmiyyətdən, məktəbdən, ümumiyyətlə təhsil ocaqlarından da hardasa asılılıq var. Onlar sözsüz ki, buna təsir göstərməlidirlər. Amma sırf hərbi baxımdan biz başa düşməliyik ki, yalnız vətənpərvərlik üzərində işi qurmaq azdır. Söhbət ondan gedir ki, vətənpərvərliklə paralel, bizim gənclərdə döyüşə hazırlığını, müharibə aparmaq hazırlığını da inkişaf etdirməliyik. Çünki vətənpərvərlik uzun müddət ordunu qidalandıra bilməz. Vətənpərvərliklə yanaşı, peşəkarlıq da lazımdır. Söhbət zabitlərdən getmir, zabitlərin peşəkarlığı öz yerində. Söhbət döyüş bacarığı peşəkarlığından gedir. İnsan atəşə öyrəşməyibse, dö-

avtomatı yığıb-sökmək və s. Amma konkret hərbi qulluğu öyrənmək hər bir gənc üçün vacibdir. Əsasən də onları öyrədən zabitlərin, ya da müharibə gören insanların məsləhəti və nə isə göstərməsi, nəyi necə etməsini öyrətməsi və s. onların inkişafında çox mühüm rol oynayır. Bu baxımdan, İsrailin təcrübəsini nümunə kimi götürürəm. Orada kişi-qadın fərq etmədən, bütün gənclər hərbi qulluğu keçir, müharibədən asılı olmayaraq. İl ərzində bəzən 4-6 ay “rezervistlər” kimi hərbi hazırlıq keçirlər. O cümlədən, hərbi qulluq edirlər. Avtomatla, texnika ilə işləyir, sabah lazım olanda da hər biri nəyi necə etməli olduğunu bilir.

Hazırda Azərbaycan üçün böyük təhlükə yoxdur. Amma nəyin hesabına böyük təhlükə yoxdur? Çünki bizim hal-hazır-

maq istəyirsə, televizoru yox, telefonunu yandırır və istər YouTube-da, istər Netflix-də istədiyi filmə, ya da verilşə baxa bilər. Ona görə, televiziya bu gün vətənpərvərlik baxımından heç bir rol oynamır. Çünki praktiki vətənpərvərliklə bağlı heç bir fərdi layihə, verilş də yoxdur, amma baxan da yoxdur. Baxan var, amma azdır və bizim 21-ci əsrin gənclərinin otub uzun-uzun verilşlərə baxmağa səbrləri yoxdur və ona tələbat da yoxdur. Onlar daha çox TikTok-da, ya da YouTube-da qısa şortlara baxır və burada onlara kifayət edən məlumatı əldə edə bilirlər.

Deməli, biz təbliğati də düzgün başa düşməliyik. Daha vacib olardı ki, o təbliğati müasir kommunikasiyalarda aparaq.

“Hürriyyət”

“İnsanlara yaxşılıq etmək məni xoşbəxt edir”

Leyla Çaqelişvili: “Öz insanlarımızın yanında olmaqdan, kömək etməkdən, onları sevməkdən qürur duyuram”

“İnsanlara kömək edəndə elə hesab edirəm ki, Allahın və millətimin qarşısında öz borcumu verirəm”

Müsahibimiz siyasətçi, dövlət xadimi deyil. Amma təmsil etdiyi cəmiyyətdə əksər siyasətçilərdən, dövlət xadimlərindən daha çox hörmət sahibidir. Onu tanıyan hər kəs barəsində yüksək fikrə malikdir. Şübhəsiz, məhz bu keyfiyyətləri bizi onunla söhbət etməyə, daha yaxından tanımağa və tanıtdırmağa vadar etdi.

Söhbət Leyla Çaqelişvili-dən, obrazlı şəkildə ifadə etsək, “Borçalının Leyla-sı”ndan gedir. O Leyladan ki, əmək fəaliyyətini Borçalıdakı soydaşlarımıza köməyə, yardıma həsr edib və hazırda da bu xeyirxah missiyasını davam etdirir.

- Leyla xanım, sizi oxucularımızın daha yaxından tanıması üçün ilk olaraq özünüz haqda bir qədər geniş məlumat vermənizi xahiş edərlik...

- Mən 1957-ci ilin 2 fevralında Bolnisiyə anadan olmuşam. Elə burada da orta məktəbə getmişəm. Sonra Bakı şəhərində Bakı Dövlət Universitetində biologiya üzrə ali təhsil almışam. Oranı bitirdikdən sonra uzun müddət müəllimə olaraq fəaliyyət göstərmişəm. Bundan sonra Bolnisiyə Tibb Texnikumunda, ardınca da buradakı notariusda tərcüməçi olaraq çalışmışam və bu günədək də çalışıram.

Gürcüstanda Tiflis Universitetinin Hüquq fakültəsi üzrə Suxumu filialında təhsil almışam. 3 oğlum, 5 nəvəm var. Həyat yoldaşım gürcü olub və uzun müddət öncə vəfat edib. Övladlarımı öz qüvvəmlə böyüdüb, baya-başa çatdırmışam. Övladlarım da ali təhsillidir. Çox xoşbəxtəm ki, Gürcüstanda yaşayıram, amma azərbaycanlıyam. Xoşbəxtəm ki, həmişə öz millətimizin yanındaıyam. Bununla fəxr edirəm.

- Qeyd etdiniz ki, gürcü millətinin nümayəndəsi ilə ailə qurmuşunuz. Səhv etmərəmsə, Borçalıda gürcülərlə azərbaycanlılar arasında evliliklərin sayı o qədər də çox deyil. Mümkünsə, bu barədə danışın, necə oldu gürcü oğlanı sevdiyiniz və onunla ailə qurduunuz?

- Bir-birimizi sevmişdik. Çox gözəl yoldaşım var idi. Onun da hər zaman azərbaycanlılarla yaxşı əlaqəsi var idi. Mənim millətimə hörmət edirdi. Həmişə fəxr edirdi ki, bizim ailəmiz yarı azərbaycanlı, yarı gürcüdür. Nə mən tərəfdən, nə onun tərəfindən hiss etməmişik ki, biz ayrı-ayrı millətik. Biz ancaq bir-birimizi sevdikdən sonra görə bunların heç birini görməmişik, fikir verməmişik. Çox gözəl ailə qurmuşduq. Övladların dilimizi təmiz bilirlər. Mənim həyat yoldaşım da dilimizi öyrənmişdi, azərbaycancaı çox yaxşı bilirdi. Həmişə Bakıya gedəndə Bakının əziz qonağı olub.

- Dediniz ki, övladlarınız da dilimizi çox gözəl bilirlər. Yəqin ki, bu sizin təsirinizdir, siz onları belə yetişdirmisiniz...

- Bəli, onlar bilirdilər ki, anaları azərbaycanlıdır, analarına çox hörmət edirdilər. Mənim oğullarım Fəxrəli kəndində çalışıblar. Biz ailədə bir neçə dildə danışırıdık. Özüm də bir neçə dil bilirəm. Rus dilini də yaxşı bilirlər. Soydaşlarımızla hər zaman ünsiyyət olduğu üçün, onlar dilimizə incəliklərə qədər bələddirlər. Bolnisi çoxmillətli rayon olduğu üçün burada yaşayarkən bir neçə dili öyrənirsən. Buna görə, övladlarım da ana dillərini də, ata dillərini də gözəl bilirlər.

- Bəs övladlarınız özlərini hansı millətin nümayəndəsi hesab edirlər?

- Onlar özlərini gürcü hesab edirlər, amma bilirlər ki, anaları azərbaycanlıdır, qohumları azərbaycanlıdır. Və onlar analarının azərbaycanlı olduğunu gizlətmirlər, əksinə, bununla fəxr edirlər.

- Gəlinləriniz də gürcüdür?

- Bəli, onlar mənə öz qızlarını kimidir. O qədər doğmadırlar, heç hiss etmirəm ki, onlar gəлиндirlər. Münasibətimiz ana-qız münasibətidir.

- Onlar da bizim dili bilirlərmə?

-Başa düşürlər. Rusiyadan, Azərbaycandan qohumlarımız gələndə onlara çox hörmət edirlər, çox şad olurlar.

- Leyla xanım, söhbətimizə sizin şəxsi həyatınızdan danışaraq başladıq, amma müsahibəmiz daha çox işinizlə, fəaliyyətinizlə bağlıdır. Hansı ki, xüsusilə də Bolnisi rayonunda yaşayan soydaşlarımız sizin barənizdə hər zaman yüksək fikirdə olublar və bu gün də belədir. Sırr deyil ki, soydaşlarımız arasında gürcü dilini bilənlərin, xüsusilə də yazıb-oxuyanların sayı çox deyil. Məhz bu insanlar sizin dəstəyinizdən hər zaman ürək-dolusu danışirlar. İlk olaraq bir qədər işiniz haqda danışaq...

- İndiki cavanlar gürcü dilini öyrənirlər. Gürcüstanda yaşayırlar, gürcü dilini öyrənirlər. Kəndlərdən gələn yaşlı adamlar isə gürcü dilini, qanunları o qədər də başa düşmürlər. Yaşlı soydaşlarımızla müqayisədə cavanlarımız gürcü dilini öyrənirlər, yazmağı da, oxumağı da yaxşı bilirlər.

lər.

Mən tərcüməçilikdən başqa, qanunları da bildiyim üçün onlara yol göstərirəm, onları başa salıram. Mənə Azərbaycandan, Rusiyadan çox zənglər olur. Bilirəm telefon nömrəmi necə tapırlar, yəqin bilənlərdən alırlar. Məndən soruşurlar ki, bu işi necə etmək lazımdır?.. Mən onlara məsləhət verəndə, insanlara kömək edəndə elə hesab edirəm ki, Allahın və millətimin qarşısında öz borcumu verirəm. Bununla fəxr edirəm.

- Səhv etmərəmsə, siz uzun illərdir ki, bu sahədə çalışırsınız. Maraqlıdır, sizə öz işinizi, peşənizi sevdirmə nədir?

- Mən insanlara kömək etməyi çox sevirəm, bundan çox xoşbəxt oluram. Öz insanlarımızın yanında olmaqdan, kömək etməkdən, onları sevməkdən qürur duyuram. Bunu ona görə etmirəm ki, nəse maddi istəyim var. Mən bunları ona görə edirəm ki, onlar mənim öz dogma millətimdir. Gürcüstan mənim vətənimdir, amma milliyətim azərbaycanlıdır. Bu, mənim canım-ciyərim, öz millətimdir. Mən fəxr edirəm ki, öz millətimin yanında olmuşam. Nə qədər ki varam, olacağam da. Bu, mənim borcumdur. İndiyə qədər necə olmuşamsa, bundan sonra da elə olacağam.

- Nə vaxtsa peşənizi dəyişmək fikrinə düşmüşünüz?

- Yox, qətiyyənl. Sadəcə, çox yoruluram. Ancaq işimi bitirəndən sonra bu yorğunluq canımdan tez çıxır. Ona görə ki, yaxşılıq etmək, xalqa, insanlara kömək etmək, onlara məsləhət vermək, ünsiyyət saxlamaq

məni xoşbəxt edir.

Mən Bolnisi şəhərində yaşayıram, burada azərbaycanlılar o qədər də çox deyil. Mən işə ona görə sevinə-sevinə gedirəm ki, yenə öz millətimlə görüşəcəyəm, onlara yenə kömək edəcəyəm. Mən də onlardan çoxlu məsləhət alıram. Mənə nə məsləhət verirlər. Mən işə tək işləmək üçün getmirəm. Həm də ona görə gedirəm ki, öz millətimlə əlaqə saxlayacağam, görüşəcəm, qohumlarımı görəcəm. O qədər qohumlarım var idi, onları heç tanı-mırdım, tanış oldum.

Elə Bakının özündən də Gürcüstandan gedən azərbaycanlılar tez-tez zəng edirlər. Soruşurlar ki, bu işi necə görmək olar?.. Qanunlar tez-tez dəyişir, onlar da mənimlə əlaqə saxlayırlar. Sevinirəm ki, məndən nəse soruşacaqlar, mənim üçün dua edəcəklər. Onların dua etməsi məni çox sevindirir. Onları sevinə-sevinə yola salmaq da məni sevindirir.

- Uzun illərdir bu sahədəsiniz, Borçalıda yaşayan soydaşlarımızın dövlət dilini mənimsəmək səviyyəsini sizdən yaxşı heç kim bil-məz. Bu sahədə 10 il bundan qabaqla indiki vəziyyət arasında nə kimi fərq görürsünüz? Soydaşlarımız gürcü dilini öyrənməyə meyl edirlərm?

- Gürcülər bizim millətə hörmət edirlər. Çünki bizim millət səmimidir, üreyaıaçıqdır, xoşməramlıdır. Hiylə-gər, qəlbiqara deyillər. Üzdə bir cür, arxada başqa cür deyillər. Bir zamanlar millətlər arasında xoşagəlməz hadisələr oldu. Amma indi bu kimi hallar yoxdur. İndi soydaşlarımız Bolnisinin özünə gəlirlər. Hamı ilə yaxşı münasibət qururlar. Kəndlərdə yolları düzəldirlər, işıqları, qazları var. Vaxtli-vaxtında pensiya alırlar. Kəndlərdə kimin maddi imkanı zəifdirsə, onlara yardım edirlər. Və bu vaxt baxmırırlar ki, sən gürcüsən, azərbaycanlısan, rüssan, hansı millətin nümayəndəsi-sən. O dönm keçdi. Bir zamanlar millətlər arasında fikir ayrılığı var idi. Amma indi belə düşüncə var ki, milli mənsubiyyətin fərqi yoxdur, əsas yaxşı insan olsun. Kimin hansı millətdən olmasının fərqi yoxdur. Əksinə, indi təəssüf edirlər ki, evvəllər bir sıra xoşagəlməz hadisələr baş verib. Hazırda münasibətlər fərqlidir.

- Haqlı-sınız, bir neçə il öncə svanlarla bağlı da xoşagəlməz hadisələr baş vermişdi, ermənilər aranı qarışdırırdı...

- İndi azərbaycanlılara qarşı münasibət çox yaxşıdır. Hələ mən eşitmişəm ki, gürcülərlə azərbaycanlılar bir-birləri ilə kirkəlik də edirlər. Svan-

lar da azərbaycanlılara qarşı çox yaxşı münasibət bəsləyirlər. Bir-birinin toylarına dəvət edirlər, bir kənddə yanaşı yaşayırlar. Ermənilər də artıq aranı qarışdırmırırlar. Camaat başa düşdü ki, bu yaxşı sonluq gətirmir. Əksinə, bir-birinə yaxşı münasibətdə olmaq lazımdır. Bəlkə də imkanı olmayan qonşu sənə daha yaxındır, nəinki uzaqdakı qohum. Xalq başa düşdü ki, bir-biri ilə məhrəban olmaq lazımdır. Heç kim özünə qarşı ayrı-seçkilik, sıxışdırma hiss etmir. Əksinə çox gözəl yaşayırlar. Çox gözəl ölkəmiz var. Gürcüstanın təbiəti, torpağı elə gözəldir ki, burada dədə-babadan yaşayan azərbaycanlılar da buranı öz vətənləri sayırlar, onlar üçün iki vətən var - Azərbaycan və Gürcüstan. Onların milliyətləri azərbaycanlıdır, amma vətənləri Gürcüstandır. Onun üçün bir-birimizlə yaxşı münasibətdə olmalıyıq, yaxşıyıq da. Hazırda heç bir ayrı-seçkilik hiss olunmur.

- Bu gün çalışdığınız sahədə insanların işinin yüngülləşdirilməsi üçün nələri təklik edərdiniz?

- Bilirsinizmi, pasportları, vəsiqələri vaxtli-vaxtında dəyişmək lazımdır. Və ya sənəd işlərini bu vəsiqələrin, pasportların qüvvədə olduğu vaxta qədər həll etmək lazımdır. Sonra, məsələn, yaşlılar gərək bilsinlər ki, vaxtında vəsiyyətnamə vermək lazımdır. Öz övladlarına vəsiyyətnamə verən də var, hədiyyə edən də var. Bunları vaxtında etmək lazımdır. Sənəd xoşlayır ki, onu vaxtında düzəldəsiniz.

Bir şeyi də demək istəyirəm, soydaşlarımızın adlarında, soyadlarında yanlışlıqlar olur, onlara vaxtında fikir vermək lazımdır. Özləri oxuya bilmirlərsə, gürcü dilində bilən birinə göstərsinlər ki, adları, soyadları düz yazılıbmı? Hərflər düzgün yazılıbmı? İndi cavanlar bu məsələdə daha ayaqdırlar. Ona görə, indi vəziyyət inkişaf edir, irəliləyir.

Sadəcə, hamıdan xahiş edirəm ki, sənədlərini vaxtında düzəltsinlər. Arxayın olsunlar ki, sənədləri qaydasındadır. Mən də necə bacarımsa yol göstərirəm, kömək edirəm. Dedi-yim kimi, öz camaatıma kömək edəndə özümü çox xoşbəxt hiss edirəm.

Söhbətləşdi: Asya ŞÜKÜROVA

Tovuzda “yaşılq soyqırım”

Yanıqlı meşələri
talan olunur

Tovuz rayon sakini Məmmədov tərəfindən Hurriyyet.az-ın redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi Tovuz meşələrinin qırılmasına etiraz edir:

“2 sayılı Yanıqlı meşə bərpacılıq” adı ilə tanınan, lakin bərbadçılıq meşəbəyliyindən, özünü, maddiyyatını, vəzifə və pulunu düşünən meşə təsərrüfatı direktorundan və hər şeyə göz yuman ekologiya işindən dəfələrlə şikayət etmişəm. Əfsuslar olsun ki, məktubumu şikayət etdiklərimə göndərirlər. Bunlar talan edir, həm də özləri özlərinə cəzayı verəcəklər?!

Tovuz rayon meşə direktoruna mən özüm şəxsən əl ilə əkilən şam ağaclarını göstərdim, baxdı və gülərək mənə dedi ki, çox sağ ol, benzin pulu çıxdı. Bu günə kimi də nə bir töhmət, nə bir cərimə oldu.

Meşədə güya 29 hektar şitil əkilər. Həmin yerdə sahibkar yataq salıb, mal-qarası isə şitilin içində olur. Bunu da şəxsən ekologiya idarəsinin rəis əvəzi Elşən Şirinov və 3 nəfər tanıdığım işçiyə göstərdim, gördülər və yenə də sükut. Məlum məsələdir.

Mən nə qədər cənab İlham Əliyevə məktub ünvanlayır, Bakıdan nümayəndə istəyirəm, bu, olmur ki olmur. İllərdir 2 sayılı Yanıqlı meşəbəyliyində ağac şitili əkilir, ancaq bitmək bilmir. Nə də nəzarət, cəza və qorxu yoxdur.

İri diametrlili, tam sağlam olan və mebelə yararlı fıstıq ağacları qırılır. Özündə ərəziyə yalnız traktor və “Qaz 66” markalı avtomobil gedtmək mümkündür. Tək bir ərəzi vahidliyində ən azı 300 ev var. Hər evə yaza çıxmaq üçün 2 maşın odun lazımdır, bunu da 1 manata verirlər. Neçə nəfərin adına bilet olur, yoxlamaq lazımdır.

Bir sözlə, meşələri özəlləşdirib, satıb çəpərlətdirirlər. Məftillər ağacları inkişafdan dayandırır. Əgər meşələri çəpərləyirlərsə, gözetçi nəyə görə dövlət büdcəsindən pul almalıdır?! Hər ay gözetçilərin məvacibindən müəyyən miqdarda pul yığılır, güya nazirə verib şitilləri sildirmək üçün. Hansısa bəhanə ilə, məsələn quraqlıq səbəbindən bitmədiyi əsas gətirilir.

Sonda onu da deyim ki, mən nə meşə işində işləmişəm, nə də işləmək fikirim yoxdur. Sadəcə olaraq təbiəti və vətənimizi sevdiiyim üçün bunları dilə gətirirəm”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

“Allah şahiddir ki, çıxılmaz vəziyyətdəyəm...”

4 ildir işsiz olan Ağsu sakini rəsmi qurumlardan şikayətçidir

Ağsu rayonu, Abasxanlı kənd sakini Məmmədov Cavid Ağarza oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, 4 ildən çoxdur Məşğulluq Agentliyində qeydiyyatda olsa da, işlə təmin edilmir:

“Mən, Məmmədov Cavid Ağarza oğlu, yazaraq bildirirəm ki, 4 ildən çoxdur işsizlikdən əziyyət çəkirəm. 4 ildir Məşğulluq Agentliyində qeydiyyatdayam.

2 azyaşlı övladım var. Yoldaşım gözümdən əməliyyat olunamıdır. Özüm ustayam. 6 ildən çox stajım var. Bu ayın 25-də Ağsu rayon Abasxanlı kənd məktəbində vakant yer olacaq. Vakant yer olarsa, işlə təmin etmələrini xahiş etmişəm.

Təhsil şöbəsinin müdür müavini Natiq müəllimin qəbulunda oldum. Bildirdi ki, mən sırf həmin yer üçün söz verə bilmərəm. Ordan-ora, burdan-bura göndərildim. Allah şahiddir ki, necə çıxılmaz vəziyyətdəyəm.

Nazir Emin Əmrullayevin sabirabad rayonunda görüşü var idi. Orada mənə Taleh adlı şəxs qəbul etdi. Taleh bəy orada Natiq müəllimə tapşırıq verdi ki, bu şəxsi işlə təmin edin.

Ağsu rayon icra başçısı Bağirov Rövşən Elmidar oğlu Abasxanlı kəndinə gəlmişdi. Rayonun deputatı da orada idi. Yaxınlaşıb bildirdim ki, kəndin orta məktəbində boş yer olacaq, işlə təmin olunmağıma kömək edin. Elçin Mirzəbəyli Natiq müəllimə dedi ki, Cavid işlə təmin et, lakin hələ də mənə iş verilmir. Nə vaxt gedirəm, ya müraciət edirəm, deyirlər ki, səndən qabaq növbədə olanlar var.

Həmin məktəbdə işləyən usta təqaüdə çıxır, öyrənmişəm. Onun yerinə işə girmək

istəyirəm. 4 ildir Məşğulluq Agentliyində qeydiyyatdayam, mənə heç bir iş təklif etməyiblər”.

Məsələ ilə bağlı Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Məşğulluq Agentliyi ilə əlaqə saxladım. Qurumdan bildirdilər ki, Məmmədov Cavid Ağarza oğlunun müraciəti araşdırılıb: “Vətəndaş “Əmək və məşğulluq” altsistemində işəxtaran kimi qeydiyyatdadır. 2025-ci ilin yanvar ayında müraciəti əsasında Cavid Məmmədovun məşğulluq imkanları qiymətləndirilib və özünüməşğulluq proqramı fərdi məşğulluq proqramında uyğun tədbir olaraq müəyyənləşməyib.

Daha öncə vətəndaşın özünüməşğulluq proqramına hər hansı qeydiyyatı olmayıb. Cavid Məmmədovun 4 ildir ki, növbədə olması ilə bağlı iddiası həqiqəti əks etdirmir. Özünüməşğulluq proqramının icrası ictimai açıq həyata keçirilir və hər kəs Agentliyin saytında proqrama müraciət edən, qeydiyyatda alınan və növbədə gözləyən vətəndaşların məlumatları ilə tanış ola bilər. Bu səbəbdən heç bir əsas olmadan proqrama müraciət edən vətəndaşların növbədən kənarlaşdırılması mümkün deyildir. Cavid Məmmədov digər məşğulluq tədbirlərindən yararlanmaq istəyərsə aidiyyəti üzrə Məşğulluq filialına müraciət edə bilər”.

Jalə FAMILQIZI

30 il “Azərsu”da çalışan vətəndaş rəhbərlikdən şikayətçidir

Prezident tərəfindən “Tərəqqi” medalı verilən Rafiq Nəcəfov haqsızlıqla üzləşdiyini bildirir

“Azərsu” ASC-nin keçmiş əməkdaşı Nəcəfov Rafiq Yaqub oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, “Azərsu” ASC (indiki Su Ehtiyatları Agentliyi) işçilərin haqlarını tapdalayır:

“Mən, Nəcəfov Rafiq Yaqub oğlu yazaraq xahiş edirəm ki, problemi işləndirəsiniz. Şikayətim keçmiş “Azərsu” ASC-dən, indiki Su Ehtiyatları Agentliyindəndir.

1996-cı ildən həmin təşkilatda işləmişəm. 2020-ci ildə təqaüdə çıxmışam. 2024-cü ilin aprel ayında öz ərizəm və xahişim əsasında işdən azad olunmuşam.

Lakin mənim 2010, 2011, 2022, 2023-cü illərdə sosial sığorta pullarım Sosial Müdafiə Fonduna tam ödənilməyib ki, təqaüd ala bilim.

2013-cü ildə cənab Prezi-

dentimizin sərəncamı ilə “Tərəqqi” medalı ilə təltif olunmuşam.

2024-cü və 2025-ci ildə 3 dəfə Su Ehtiyatları Agentliyində, 1 dəfə Sosial Müdafiə Fondunda, 2 dəfə isə Azərbaycan

Respublikası Prezident Administrasiyasının Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində şikayətdə olmuşam. Lakin heç bir nəticə əldə edə bilməmişəm.

Təsərrüfat işlərinə marağım olduğundan kiçik bizneslə məşğul olmaq üçün Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şərur rayonuna köçmüşəm. 2024-2025-ci ildə təsərrüfatımı kimsəsiz qoyub, 2 dəfə Bakı şəhərinə gəlmişəm. Lakin Su Ehtiyatları Agentliyinin Baş mühasibi mənə qəbul etməyib.

Su Ehtiyatları Agentliyinin 20 yanvardakı binasından, polis yanından daxili telefonla baş mühasib Toğrul bəylə danışdım. O, mənə söz vermişdi ki, mart ayına qədər bu məsələ həll olunacaq, amma bu günə qədər həll olunmayıb”.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Bir sıra asılılar söhbət əsnasında bildirirlər ki, narkotikə və digər uyuşdurucu vasitələrə "həzz almaq" üçün yönəliblər. Bəziləri deyir ki, xoşbəxt olmağa çalışarkən narkotikə rast gəlib və bu maddəni "xoşbəxtlik və həzz almaq" üçün istifadə ediblər...

Tibb sahəsindən də bildiyimiz kimi, insanın özünü xoşbəxt hiss etməsində iki əsas hormon rol oynayır - serotonin və dopamin. Bəs insana həyatından qane olmağa kömək edən serotonin və dopaminin qaynağı nədir? Serotonin həzm sistemi və bağırsaq-larla əlaqədirmi? Əlaqəlidir, bu, hansı şəkildədir? İnsanın psixoloji-mənəvi baxımdan serotonin-dopamin hormonunun yaranması, dolayısı ilə bunun asılılıqların tətiklənməsində rolu necə baş verir? Suallar çoxdur. Gəlin, məsələyə çoxtərəfli prizmadan baxaq. Tanınmış psixoloq, Neyro koç, NLP master, imqeterapi uygulamacısı Solmaz Məmmədova bir çox qaranlıq mətləblərə aydınlıq gətirir. Buyurun, oxuyun.

(Əvvəli ötən sayımızda)

O ki qaldı serotonin, oksitosin, melatonin, dopaminlə asılılığın əlaqəsinə, bunlar hamısı bir-birinə bağlı olan şeylərdir. Bu hormonların ifraz olunmasının bizim qidalanmamızla əlaqəsi var. Serotoninin bağırsaq-larda ifraz olunmasının bizim yeməyimizlə əlaqəsi var. Əgər gecə saat 3-də yemək yemənsə, bir yeməyi həzm etməmiş digərini yeyirsənsə, insulin dengesini, beləliklə də hormonların ifraz olunma sistemini pozursan. Bu halda xoşbəxt ola bilməzsən.

Məsələn, çox şirniyyat yeyirsənsə, göbəkəldən tutmuş bütün zərərli bakteriyalar şirə ilə orqanizmə daxil olur. Xərçəng xəstəliyi olan insanın ilk növbədə şirniyyatını kəsirlər. Çünki xərçəng çox şirin yeyən insanlarda sürətlə yayılır. 100 il öncə yemək vermişlərimiz belə deyildi. Qida olaraq vaxtından əvvəl yetişən pomidor, xiyar yemirdik. İndi orqanizmimiz çəş-baş qalıb. Çiyələk iyunda bitirdi, artıq martda çiyələk olur. Bu hormonlarla bitirilir. Hormonlarla yetişmiş meyvə-tərəvəzi yeyən insanın xoşbəxtlik hormonları "bayram edə bilməz". Bunlar məsələnin yeməklə-həzm sistemi-bağırsaq-larla bağlı fiziki tərəfidir.

-Bəs, məsələnin psixoloji tərəfi haqda nə deyə bilərsiniz?

"Çox sayda villalar tikən, iri maşınlar alan insanlar mənəvi acdırlar"

Psixoloq Solmaz Məmmədova: "Gün ərzində uşağın 8 dəfə, böyüyün 4 dəfə qucaqlaşmaq ehtiyacı var"

"Sosial medianın mənə nələr etdiyini görəndə ondan uzaqlaşdım"

- İndi məsələyə psixoloji tərəfdən baxaq. Oksitosin adlı hormonumuz var. Oksitosin qucaqlaşmaq, toxunmaq, anası ilə yaxınlıq, bədənsəl ünsiyyət istəyir. Çünki, hələ xoşbəxt olmaq üçün demirəm, yaşamaq üçün gün ərzində uşağın ən az 8 dəfə, böyüyün ən az 4 dəfə qucaqlaşmaq ehtiyacı var. Gəlin baxaq, hansı böyük insan gündə 4 dəfə, hansı uşaq gündə 8 dəfə qucaqlaşır?! O uşağa "sən dəyərlisən, yaxşı ki, var-san, səni sevirəm" deyilir?! Belkə də bəzi fərqişəliyi olan valideyinlər var, amma bir insan ona göstərilməyən, verilməyən şeyi verə bilmir. İnsan sevilə-sevilə sevməyi öyrənir. Və bir insanın bədənsəl ehtiyacı ödənməyəndə, oksitosin hormonu ifraz olunmayanda, bu fiziki boşluq mənəvi boşluğa, acılığa çevrilir.

Asılılıqlarda serotoninindən çox, oksitosin hormonunun əksikliyi görünür. Çünki uşaq bədənsəl ünsiyyət çox olmalıdır. Məsələn, II Dünya müharibəsindən sonra Amerikada yetimxanalarda çoxlu uşaq ölümü baş verib. Bunun səbəbini araşdıranda görürlər ki, uşaqların heç bir əksikliyi yoxdur. Sadəcə yetimlərin sayı o qədər çox olub ki, baxıcıların onları qucağına almasına, danışdır-masına, oynatmasına və s. vaxtları olmayıb. Bizdə də belə söz var idi: uşağı qucağa öyrəşdirmək olmaz, ağlayıb-ağlayıb səsini kəsəcək, uşağı özünə öyrətmə, öz yanında yatırtma və s. Belə olanda o uşaqda güvən problemi yaranır.

Uşaq ananın döşünü əmən-də tək cə süd əmmir, anadan qeyd-şərtsiz sevgi, güvən, göz teması alır. Hər şeyin təməli ana-uşaq ünsiyyətində qoyulur. Əgər ana uşağa süd verəndə telefona baxırsa, qonşuyla danışarsa, əriylə dalaşırsa, birinci o emosiyaları uşağa ötürür. Bu vaxt uşaq ananın gözünün içinə baxır. Uşağa süd verən ana uşaq kontakt anında ona əhəmiyyət vermirsə, bu, uşaq üçün "anam məni görmür" deməkdir. Bizim ən böyük dər-dimiz nədir: bu qədər villalar tikən insanlar, iri maşınlar alan insanlar "məni görün" deyir.

- Deməli, bunlar təməlin-də həmin mənəvi aclıq olan insanlardır?

- Bəli. Onlarda özgüvən o qədər əskikdir ki, bunları göstərərək "məni görün, bu maşınıs mənə heç kiməm" deyirlər. "Böyük maşına minirəm ki, məni görsünlər. Bahalı saat taxıram ki, məni görsünlər. Bahalı ayaqqabı geyinirəm ki, məni görsünlər. Brend çanta götürürəm ki, məni görsünlər". Yəni "mən özümü o qədər görünməz sayıram, anam süd verəndə məni o qədər gərəksiz sayıb ki, özümü bunlarla görünən edirəm". Erix Fromun "süd və bal" sözü var. O deyir ki, ana uşağı əmizdirəndə ona yalnız süd vermir, süd və bal verir. Ana südə bal qatmır ki. Bal ananın südünə ötürdüyü sevgidir, şəfqətdir, uşağa verdiyi, "sən varsan, sən mənim üçün çox önəmli-sən" sözüdür. Ana bunu etmə-disə, burada o sözü demədi. Sonra uşaq böyüyür, ağlayır,

susur. Uşağın şüuraltına bu informasiya ötürülür: "Heç kimə lazımdı deyilsən, heç kim kömə-yə gəlməyəcək, başının çarəsinə baxmalısən". Yenə dəyərsizlik duyğusu şüuraltına girir. Uşaq bağçaya gedir, gəlib evdə olanları anasına danışır, anası deyir, əşi, get oynucağınla oynana. Ona telefon verir ki, başı qarışsın. Kompüterini açır ki, uşaq oynasın və onu rahat buraxsın. Uşağı yedirdəndə də onun gözünə baxmır, göz ünsiyyəti qurmur. Uşaq yemək yeyəndə anası ilə yox, telefonla olduğuna görə doymaq hissi-ni itirir. Bu, artıq psixoloji aclıqdır və ağır da "burada və indidə" deyil, başqa aləmdədir.

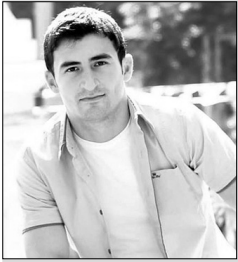
Məsələn, çox əmizdirilməmiş uşaqların sonralar qulaq problemləri yaranır. Çünki ağız əzələləri işləməyə alışmadığından qulaqlarında iltihab çox yaranır. Ana döşü əmməyən uşaqlar yeməyi diri udurlar. Bu, serotonin hormonunda da sözünü deyir. Çünki çeynəmə ref-

leksiyə yoxdur. Uşaq ananın döşündən süd əmmək üçün əzi-yət çəkməlidir, ağız əzələləri, dil, damaq işləməlidir. Uşaq süd sormağı öyrənməlidir. Sonradan uşaq həyatda mübarizə aparmağı öyrənmir. Bu isə ona "hazır nazır" olmaq hissi-ni aşılayır: hər şey mənə hazır gəlsin, hamının mənə borcu var, dövlət mənə iş verməlidir, prezident mənə vəzifə verməlidir və s. Çünki ona ilk qida hazır gəlib və şüuraltına "hamının mənə borcu var" mesajı gedir.

Uşaq məktəbə gedib-gəlir, hisslərini bölüşmək istəyir. Analar uşağa nağıl oxumalıdır. Bu proses özü nağıl terapiyasıdır. Amma nə var, "çölə tək çıxma, oğurlayarlarsa, asarlar, kəsərlər" və s. Düzdür, təhlükəsizlik üçün bu vacibdir. Amma digər tərəfdən uşağa mesaj gəlir: çöl təhlükəlidir və o, qorxmağa başlayır. Zənnən, anayla bağlı olmayan insanın dünyayla bağlı olmur.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Vətənlə bir vuran qəlb sahibi

İkinci Qarabağ müharibəsi Mirlətif Mirislam oğlu Ağayev kimi qeyrətli igidlərin qanı bahasına zəfərimizlə bitdi. Cəlilabad rayonunun Göytəpə şəhərində boya-başa çatan Mirlətif ömrünü canından artıq sevdiyi Vətəni üçün yaşadı, 30 yaşında əbədiyyətə qovuşdu. Ağır müharibə meydanında qəhrəmanlığı ilə tarix yazan Cəlilabad elinin igid oğlu cismən aramızdan getsə də, ictimaiyyətimizə, qürur yerimizə döndü. İndi o, Güneş ömrü yaşamaqla daha əzəmətli görünür. İnsanın həyatda ləyaqətlə, şərəflə yaşaması üçün bütün dəyərləri bu əzəmətdən görüb-götürmək olur.

Qəlb dünyası sevdalı olan Mirlətif Ağayev 2008-ci ildə orta məktəbi bitirib. Həyat amali insanlara daha çox fayda vermək, qəlb sevincirmək olan yeniyetmə elə həmin il Tibb Universitetinə daxil olub, 2013-cü ildə ali təhsilini mükəmməl şəkildə başa vurub. Vətən məhəbbəti Mirlətifi ordu sıralarına aparıb. Cəbhə bölgəsində zabıt kimi doğma Azərbaycana ləyaqətlə xidmət edib. Öz şəxsi nümunəsi ilə əsgərlərin qəlbində də Vətənə məhəbbət, cəsurluq, Qarabağımızı işğal etmiş yağıya nifrət hissələrini aşılayıb. Vətən eşqi zabıt 2015-ci ildə ehtiyata buraxılıb.

Doğma elində Mirlətif əynində ağ xalata görəndə qürur hissi keçirib. Xəstələrinə həssas, qayğıkeş münasibət bəsləyib. Onlara ikinci həyat bəxş edəndə dünyalar qədər sevinib. Gözəl həkim, ləyaqətli, vicdanlı, təmiz oğul olaraq el-obada hamının hörmətini qazanıb. Bütün bunlara baxmayaraq Mir lətif həmişə düşmən tapdağında qalan Qarabağımızın taleyini düşünüb və Vətən çağıracağı, işğal olunmuş ərazilərin hərbi yolla azad olunacağı təqdirdə hər an ön sıralarda yer almağa, düşməne qarşı son nəfəsinə qədər döyüşməyə hazır durub. İkinci Qarabağ müharibəsi başlanan günü Azərbaycan Ordusunun leytenantı Mirlətif Ağayev Vətəni hər şeydən üstün bilməklə savaşa meydanına girib. Cəbrayılın və Qubadlının azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə yağıya ağır zərbələr vurmaqla yanaşı, yaralanan hərbiçilərə yerində yardım edib, onlara ikinci həyat verib. 247 yaralı əsgəri, 20 şəhidi döyüş meydanından çıxarıb. Özü isə oktyabrın 26-da Qubadlı döyüşləri zamanı qəhrəmancasına şəhid olub. Noyabr ayının 7-də ata yurdu olan Ləkin kəndində torpağa tapşırılıb. Müharibə meydanında göstərdiyi şəxsi şücaəti ölümündən sonra "İgidliyə görə", "Vətən uğrunda", Cəbrayılın və Qubadlının azadlığına görə medallarına layiq görülüb.

Bəli, deyirlər ki, hər bir insanın tarixi dəyəri onun öz Vətəni, xalqı üçün gördükləri ilə ölçülür. Mirlətif dünyadan tez getsə də, göstərdiyi qəhrəmanlıqla Azərbaycanın yeni, şərəfli tarixinə daxil oldu.

Zəfər ORUCOĞLU

30 ildən sonra qalıqları tapıldı...

Müşfiq Cəfərov doğma Monidigah kəndinə anılıb

Dağlar diyarı Lerik rayonunun Monidigah kəndində boya-başa çatan Müşfiq İlyas oğlu Cəfərov özünü biləndən gözəl əməllərə can atıb, Vətənə, xalqına ürəkdən bağlanıb. Mərdlik, düzlük onun həyat kredosuna çevrilib.

Orta məktəbdən sonra sinəsinə Vətənə sipər etmək üçün ordu sıralarına üreklə gedib. Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı bir müddət erməni diğalarına qarşı mərdliklə döyüşüb. Hünəri, qeyrəti bütün əsgər yoldaşlarına nümunə göstərilib. 1994-cü il yanvarın 26-da Füzuli rayonunun Aşağı Əbdürrəhmanlı kəndi uğrunda gedən döyüşlərdə itkin düşüb. 30 ildən sonra qalıqları tapılaraq dəfn edilmək üçün doğma Monidigah kəndinə gətirilib. İndi uyuduğu torpağı kənddə kiçik də, böyük də özünə müqəddəs and yeri bilir.

Bu günlərdə Müşfiq İlyas oğlu Cəfərovun birinci il mərasimi keçirildi. Rayon rəsmiləri, idarə, müəssisə, təşkilat rəhbərləri, ictimaiyyət nümayəndələri və şəhərin ailə üzvləri ölümsüzlüyə qovuşan qəhrəman Vətən sevdalısının məzarı önünə gül-çiçək dəstələri düzərək, əziz xatirəsini ehtiramla yad etdilər. Çıxışlar zamanı bildirildi ki, Vətənin, torpağın müdafiəsi uğrunda canını fəda edib şəhidlik zirvəsinə ucalmaq ən böyük şərəfdir, qürurdur. Bu zirvəyə ucalanlar heç vaxt ölmürlər. Bizim Müşfiqdə belə. Qərinələr keçəcək gələcək nəsillər onu layiqli vətəndaş kimi xatırlayacaq.

Zəfər ORUCOĞLU

Mirnağının şəhidlik zirvəsi

Mirnağı Qasım oğlu Şərifov Vətəninə, xalqına bağlı ləyaqətli bir oğul kimi boya-başa çatıb. Yaşadığı Cəlilabad rayonunun Bəcirvan kəndində öz səmimiyyəti, əxlaqı, insanpərvərliyi ilə el-obada hörmət qazanıb. Həyat eşqi çağlayıb gənc köksündə. Qürub-yaratmaq amallı olan Mirnağının qarşından sevdalı günlər naminə neçə-neçə gözəl işlər gözləyib. Amma erməni quldurları ona aman vermədi. 44 günlük haqq savaşımızda ağır müharibə meydanında ömrünün 25-ci ilində canını Vətəninə fəda edib. Mirnağının tutduğu bu müqəddəs yol onu əbədi ürəklərdə yaşatmaq üçün əlçatmaz, ünyetməz göylərə ucaldı. Torpağa gömülmədən könüllərə köç edən ölümsüzlüyə qovuşan qəhrəman dövlət tərəfindən "Rəşadət" ordeni, "Vətən uğrunda", "Hərbi xidmətlərə görə", Kəlbəcərin, Şuşanın azadlığı uğrunda medallarına layiq görülüb.

Urəyi hər zaman Vətən eşqi ilə döyünən Mirnağı Şərifov yağı düşmənin özəli yurd yerimiz Qarabağın işğalına çox narahat olub. 18 yaşına çatanda ordu sıralarına yola düşəndə erməni diğalardan sona qədər döyüşərək qisas alacağına and içib. Qismətinə cəbhə bölgəsində yerləşən hər-

bi hissədə xidmət etmək düşüb, o, bununla qürur duyub, bir daha adına can dedi, özündən artıq istədiyi, hər qarışını doğma bildiyi Azərbaycana olan sevgisi artıb. Vətən qarşısında övladlıq borcunu şərəflə və ləyaqətlə yerinə yetirən Mirnağı təlim-məşqlərdə fəal olub, yağıya yerini göstər-məkdən ötrü döyüş sirlərinə dərinlən, mükəmməl yiyələnib. Çalışqanlığı, bacarığı nəticəsində bu sahədə günü-gündən təc-

rübəsi, səriştəsi artıb. Silahların dilini, onları idarə etməyi öyrənib. Mirnağı xidməti müddətində düşmənlə mübarizə aparmaq üçün özündə tükənməz qüvvə hiss edib. Yaxşı fiziki və siyasi hazırlığa malik bu vətənpərvər gəncdən hərbi hissədə nümunə götürüb, Vətəni sevməyi, doğma torpağı necə qorumağı onda öyrəniblər.

44 günlük haqq savaşımız başlananda Mirnağı Şərifov gizir rütbəsində Azərbaycanın mərd oğulları ilə Vətənin harayına birincilər sırasında hay verib. Silahlanıb 30 il əsir düşən Qarabağımızın azadlığı uğrunda odlu səngərə girib. Ölüm-dirim savaşları gedən ən qaynar nöqtələrdə yağının kabusuna çevrilib. Diğalara sarsıdıcı zərbələr vurmaqla bacarıqlı, səriştəli bir döyüşçü olmaqla tanınıb. Hər dəfə öndə gedib, düşməne ciddi itki verməklə ağır sınaqlardan zəfərlə çıxıb. Füzuli-Cəbrayıl istiqamətində gedən döyüşlərdə isə yüksək şəxsi rəşadət və şücaət göstərib. Mirnağı 21 oktyabr 2020-ci ildə döyüş tapşırığının yerinə yetirilməsi zamanı şəhidlik zirvəsinə ucalıb. Bu şərəfli ölümə də Cəlilabad elinin mərd oğul adını qəhrəmanlıq tariximizə yazıb.

Zəfər ORUCOĞLU

Vətənin Kənan oğlu

Döyüş meydanında qazandığı hünər ona bütöv bir xalqın əbədi məhəbbətini qazandırır və adı dillərdə qəhrəmanlıq simvoluna dönüb

1998-ci ildə Cəlilabad rayonunun Məmmədralı kəndində dünyaya göz açan Kənan Məmmədov Vətən müharibəsində 30 il düşməne əsir düşən Qarabağımızın azadlığı uğrunda çəkinmədən, qorxmadan özünü odun-alovun içinə atıb. "Təki Vətən yaşasın!", - deyib son damla qanına qədər yağıya qarşı qəhrəmancasına vuruşub. Döyüş meydanında qazandığı hünər ona bütöv bir xalqın əbədi məhəbbətini qazandırır və adı dillərdə qəhrəmanlıq simvoluna dönüb. Dünya durduqca Kənanın 22 illik şərəfli ömür yolu hər gələn nəsillərə örnək olacaq. Dövlət tərəfindən layiq görüldüyü "Vətən uğrunda", "Cəsur döyüşçü", "Suqovuşanın azad olunmasına görə" medalı da Kənanla maraqlanan hər kəsə onun döyüş meydanında göstərdiyi şücaətdən danışar...

Kənan Tofiq oğlu Məmmədov kənd orta məktəbində oxu-

duğu zaman doğma yurduna sonsuz məhəbbəti, gözəl tərbiyəsi onu hamının sevimlisi edib. Bu, istedadlı, vətənpərvər oğlan yaxşılardan görüb-götürməklə boy atıb. Qəlbində olan bütün saf arzularını da Vətənlə bağlayıb. Orta təhsilini başa vuranda son dərəcədə ağıllı, mərd, cəsur bir gənc kimi tanınıb, sevilib. Doğma

Azərbaycanın müqəddəsliyinə tapınaraq ona daim sədaqətli olmaq üçün hərbiçiliyi daha şərəfli peşə bilib.

Qəlbində Vətən sevgisi, erməni quldurlardan intiqam, qisas almaq alovu cəbhə bölgəsində həqiqi hərbi xidmətə başlayıb. Əsgəri borcunu şərəflə yerinə yetirib. Həmişə də nəyin bahasına olursa-olsun əsir Qarabağımızın mənfur düşmən tapdağından azadlığını düşünüb və döyüş meydanında onun başını əzməkdən ötrü hərbi təlimlərə həvəslə qoşulub, çətin məqamlarda belə cəsurluğu sayəsində uğur qazanıb. Vətən üçün yaşayan Kənan əsgərlikdən sonra öz həyatını tam hərbiyə bağlayıb, bu sahədə nümunəvi xidmətinə davam edib. Ermənistan işğalçı hərbi birləşmələrinin 2020-ci il sentyabrın 27-dən cəbhə xətti boyunca Azərbaycanın hərbi mövqelərini və yaşayış məntə-

qələrini ağır artilleriya atəsinə tutmasına cavab olaraq Ordumuz Ali Baş Komandanın əmri ilə eks-hücuma keçib. İkinci Qarabağ müharibəsi başlanıb. Kənan Məmmədov Vətənin ağır günündə qeyrətli oğul kimi onun harayına birincilər sırasında hay verib və elində silah odlu səngərdə yağıya qarşı savaşa girib. Qatıldığı neçə-neçə qanlı döyüşlərdə rəşadət nümunəsi göstərərək düşməne ağır itkilər verib. Sonda Talış kəndi və Suqovuşan istiqamətində şiddətli müharibə meydanında tarix yazaraq qəhrəmancasına şəhadətə qovuşub.

Kənan Məmmədov Vətən uğrunda şəhid olmağı özünə şərəf bildi. Belə cəngavər, qeyrətli oğulların həyat yolunu örnək seçməklə onlarla qürur duymağa dəyər.

Zəfər ORUCOĞLU, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Vətənə şöhrət olan Vüqar

44 günlük haqq savaşımızda adını qəhrəmanlıq tariximizə yazan minlərlə qeyrətli Vətən övladlarından biri də 1988-ci il sentyabrın 28-də Göytəpə şəhərində anadan olan Vüqar İbadovdur. Şərəfli ölümü ilə Vətəninə, xalqına şöhrət olan Cəlilabadın qəhrəman oğlu heç zaman unudulmaz. Zəfər tariximizin müəllifi kimi keçdiyi 32 illik ömür yolu gələn nəsillər də örnək olacaqdır.

Vətən sevgisi ilə böyüyən Vüqar Sadiq oğlu 2004-cü illərdə V. Hüseynov adına Göytəpə şəhər 2 sayılı tam orta məktəbini bitirəndə yaxşı əməllər sahibi olaraq el-obada

hamı ona hörmət bəsləyib. Vüqar insanlara daha çox xeyir vermək məqsədilə Cəlilabad Peşə liseyini də yüksək səviyyədə başa vurub. Gözəl günlərə doğru üz tutsa da, qaldı ki, erməni faşistlərin Qarabağımızın işğalı onu rahat buraxmır. 2006-cı ildə həqiqi hərbi xidmətə yola düşəndə deyib: - Erməni diğalarının Vətən torpaqlarına ayaq basması bizə heç cür yaraşmır. Mənim əsas arzum döyüş meydanında yağıdan qisas almaqdır.

Vüqarın əsgərliyi cəbhə bölgəsində keçib. Nümunəvi xidməti onu əsgərlərə, zabıtlara sevdirdi. Qarabağın taleyini düşünməklə hərbi təlimlərdə fəal olub, döyüş meydanında diğalara layiqli cavab vermək üçün mükəmməl təcrübə qazanıb. Həmçinin xidmət zamanı Vüqarın cəsurluğu, qorxmazlığı, yurdseverliyi, torpaq canlı, vətənpərvər olması ürəkdən bəyənilib. Əsgərliyi üzünə başa vursa da, yağıdan alacağı öcə görə həyatını orduya bağlayıb və məqamı gələndə düşmənlə sona qədər döyüşüb qisas alacağına and içib. Məqsədinə çatmaqdan ötrü hərbi qulluqçularının hazırlığı kursunu keçərək tankçı ixtisasına yiyələnib, döyüş üçün bir daha püxtələşib.

Ən əsası haqq işimizə naminə canından-qanından keçməyə hazır olub.

Köksündə qəhrəman ürəyi döyünən Vüqar İbadov İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk günündə ən qaynar nöqtələrdə döyüşə girib. Cəbrayıl-Füzuli-Qubadlı istiqamətlərində gedən ağır müharibə meydanında idarə etdiyi tankının qarşında düşmən heç cür duruş gətirə bilməyib və ciddi itki verməklə qaçmağa üz qoyub. Oktyabrın 9-da Aşağı Seyidəhmədli kəndi uğrunda gedən döyüşlərdə sözlün əsl mənasında diğalara qan qudsurub. Göstərdiyi hünər, düşməne vurduğu zərbələr daha sarsıdıcı olub. Bu ölüm-dirim savaşında özü də ağır yaralanıb.

Hospitalda müalicə alan qəhrəman Vətən sevdalısı oktyabrın 19-da əbədiyyət adlı dünyasına qovuşub. Nəsibi əzəmətli, müqəddəs şəhidlik zirvəsindən boylamaq səadəti olan Vüqar İbadov əlçatmaz, ünyetməz ulduzlu bir ömür qazanmaqla, həm də dövlət tərəfindən "Vətən uğrunda", "Cəbrayılın azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" və "Qubadlının azad olunmasına görə" medalı ilə təltif edilib.

Zəfər ORUCOĞLU

İncəsənət ictimai şüurun bir forması kimi səciyyələndiyindən, onun təsir dairəsi ən çox insanın mənəvi aləmilə ölçülür. İnsan intellektindən asılı olmadan adi halda belə, əsərdən zövq alır, ruhi qida onda coşğunluq hissini oyadır. Xalq qənaəti təsadüfi yaranmamışdır deyək: “Musiqiçilər gec qocalır”, “Həyatsevər olurlar”, “Kədərdən qaçırırlar” və sair.

Əlbəttə, əsil incəsənət əsərinə gəldikdə o, bədii - məntiqi idrakla həqiqəti əks etdirən illüstrasiyaya bənzəyir. Lev Tolstoy yazmışdır ki, incəsənətin vəzifəsi məhz mühakimələrlə çatdırılan bir şeyin anlaşılıqlı olmayan cəhətlərini aydın və düzgün şəkildə əks etdirməkdən ibarətdir. Məsələn, tamaşaçı incəsənət əsərinə baxanda öz duyumunu və bundan doğan təəssüratını - fikrini sözlə bildirir, yeni söz əyaniliyə xidmət göstərir, tamaşaçı öz yozumundan söz vasitəsilə əsərin verdiyi bədii - estetik informasiyaları mənimsəyir, hisslər ötürücü rolunu oynayır. Lakin peşəkarlıq baxımından bu, həmişə baş tutmur, müəllifin qayəsini ya qavraya bilmir, ya da başqa nəticələr çıxarır, bədii - intellektual zövqünə cavab vermir. Yuxarıdakı fikrimə qayıdıram. İncəsənət nümunəsi - musiqi yaranan - müəllifin, yaxud onu dinləyənin daxili coşğunluğunu ehtizaza gətirməklə, hətta erotik - şəhvani hissləri oyadır. Xüsusilə, Şərq musiqisində erotik çalarlar güclüdür və bu, o vaxt hissləri üstələyir - insan emosional ovqatını yaşayır, bir şərtlə, musiqi sosial - idrakı çalarlardan uzaq səslənsin və ritmiklik erotik şüanı özündə əks etdirdirsin. Təsadüfi deyil ki, Şou - konsertlərin nümayişi - incəsənətin bir təbliğ forması olmaqla yanaşı, erotik çalarları oyadır. Məsələn, məşhur italyan kino ulduzu Raffaello Karra xoşlayır ki, parlıtlı - seksual tərzdə görünsün. Bəs “eros” nədir? Bu gün də mübahisələrdən yaxasını qurtarmayan bu anlayış dahi İsveçrə psixoloqu Z.Freydə görə, yaşamağa olan həvəsidir. Həqiqətən, erosun yaradıcı şəxsə təzahürü onun coşğunluğunu yeni nəyisə yaratmağa çağırır. Z.Freyd qeyd

təzahürünü tapır. Bu, Z.Freydin qənaətinə, incəsənətdə zühur edir, yəni incəsənət intim meylin və enerjinin dəyişilmiş şəklidir. Buradan bir sual çıxır: İncəsənətin doğurduğu erotikla nə üçün əsərdən uzaqlaşmaqla tamamlanır? Sualla çoxsaylı cavab axtarmaq və çox yerə yozmaq mümkündür. Məncə, başlıcası odur ki, erotik münasibət iki yanaşma ilə bağlıdır. Birisi, zahiri əyləncəyə və nəşəyə, digəri məhəbbətin fiziki nəzəriyyəsinə, simbioz (birgə yaşamaq) meylə, özünüfədaya hazır olmağa əsaslanır. Lev Tolstoyu bir də xatırlayaq. “Anna Karenina” romanında 2 xətt aparıcıdır: Vronski - Anna və Levin - Kiti xəttləri. Oxucu Levin - Kiti münasibətlərini gözü önündə canlandırdıqda, evlənmənin, ailənin valideynlik çəkarlarını görür,

İncəsənət və Erotika

edir ki, bütün yaradıcılıq prosesi seksual enerjinin (“libido”) yüksəlməsi (“sublimasiya”) nəticəsində baş verir. İncəsənət də rüyaya bənzər bir şeydir ki, bu prosesdə təhtəlsüzür da-

maq - simbioz münasibətini şərtləşdirir, necə ki, yaradıcı şəxslə incəsənət əsəri arasındakı sevgi kimi! Sevginin motivləşməsi isə psixoloji - hissi anlarla bağlıdır. Leon Edel ya-

nın şəxsi şöhrət çəlgində parlaya bilər. Bu “seksual şəfa” kimi xarakterizə olunur. “Seksual şəfa” əgər Z.Freydin ifadəsincə desək - libido - seksual enerji yaradıcı şəxsin intellektual qabiliyyətindən adlayıb, emosional ovqata meyilli olur və yaradıcılığı coşdurur.

Bəllidir ki, erotik meyl - hiss azad, sərbəst olmadığından insanın intim tənəyyülündə dolayır və üzə çıxmağa çalışır. Bu isə təbiidir ki, ictimai mühitlə bağlı qapalı qalır və məcburiyyət qarşısında yalnız incəsənətdə (musiqidə, poeziyada) oyanır. Z.Freydin təhtəlsüzuru yaradıcı fəaliyyətdə mütləq təzahür edir, daha doğrusu, “libido”, bu sahədə (yaradıcılıqda) reallaşır. Dahi psixoloq və onun tərəfdarları göstərdilər ki, sənət əsərləri məhz intim hissə uyğun gələn duyğularda ifadəsini tapır və bunun üçün həzz, zövq mənbəyinə çevrilir.

Gizlin deyil ki, “libido”nun elmi və əxlaqi mahiyyətini araşdırıb aşkarlamaq əslində yasaq kimi bir şeydir, bir qrup “intellektlərin” həyasına toxunur və bunu iddialaşdırmağa çalışırlar. Bir həqiqətdir ki, insanın cinsi meyli azad, tam şəkildə üzə çıxma bilmir (burada müsəlman əxlaqi da müəyyən səddlər çəkmişdir), nəticədə bir növ “geri” çəkilir, gizlənilir, yeni təhtəlsüz sahəsinə qısıılır və təzədən insan fəaliyyətinin müxtəlif formalarında, o cümlədən, yaradıcılıq prosesində

Erotika yaradıcılıq prosesində həm nicat, həm lənət kimi bir-birini tamamlayan və inkar eləyən qüvvənin qavranılmasını ödəyir. Belə məqamlarda erotik əhval xüsusilə qadınlarda iki münasibəti ehtiva edir: Fərd (şəxs) bir yandan emosional və peşə baxımından qadından asılılığını başa düşür, digər tərəfdən, qadına məmnunluq, seksual ödənişi necə yerinə yetirmək dilemması önündə qalır. Sənətçilərdə belə hisslər daha aydın şəkildə özünü büruzə verir...

ha parlaq şəkildə təzahür edir. Eros - həvəs yaradıcılıq üçlüyündə yaradıcı şəxsin psixikası öz ənənəvi davranış istiqamətini itirir, hətta ağılsızlıq dərəcəsinə çatır və bu vaxt bədii yaradıcılıq aktı baş tutur. Ən dahiyənə əsərlər məhz bu “dəliliyin” xoşbəxt övladıdır. Hərçənd, Z.Freydin “libidosu” ilə razılaşmayanlar bilməlidir ki, “seksual enerji”nin mövcudluğu incəsənət əsərinin (musiqi, ədəbiyyat və s.) yaranmasında sənətkarı “özünü zorlamaq”, güc - bəla ilə nəyisə ortaya çıxarmaq əzabından qurtarır! Əlbəttə, erotik hiss, meyl yaradıcı adamın bütün varlığını (fizioloji, psixoloji, ictimai fəaliyyəti) əhatə etməlidir ki, yaradıcılıq anlarında sevgi yaransın, bu vaxt “libido” enerji mənbəyinə çevrilsin. Sevgi isə iki canlı obyektin - tərəf - müqabilin birləşməsinə - birgə yaşa-

zırdı: “Ədəbiyyatla psixologiya ortaqlar zəmində yüksəlir. İkisi də insan motivləri və davranışları ilə bağlı olub insan oğlunun miflər yaratmaq və rəmlə işləmək qabiliyyətini incələyir”.

Erotika yaradıcılıq prosesində həm nicat, həm lənət kimi bir-birini tamamlayan və inkar eləyən qüvvənin qavranılmasını ödəyir. Belə məqamlarda erotik əhval xüsusilə qadınlarda iki münasibəti ehtiva edir: Fərd (şəxs) bir yandan emosional və peşə baxımından qadından asılılığını başa düşür, digər tərəfdən, qadına məmnunluq, seksual ödənişi necə yerinə yetirmək dilemması önündə qalır. Sənətçilərdə belə hisslər daha aydın şəkildə özünü büruzə verir. Onlara bəllidir ki, qadınlar kişilərin sənət meydanının pərəstişkarlarıdır. Emosional əhval sənətçi-

Allahverdi Eminov

Vronski Anna ittifaqını müşayət edəndə, erotik hissin fiziki məhəbbətə xidmətini canlandırır. Təbiidir ki, insan varlığında 2 hiss yaşayır: İnsan və Şəhvani (erotik) ruh. Birinci alidir, bəşəridir, ikinci intim münasibətdə tam fərddir və yalançı, şəxsi nəşəyə bürünüb ani, keçici zövqlə hər şeyə nöqtə qoymaqla, artıq “ruhi təmizləmədən” uzaqlaşmaqla.

İncəsənətdə insanın Dünya ilə ovqatının harmoniyasını tamamladığından - şəxsi ləzzət rəmzi kədər və emosional varlığı canlandırır. İncəsənət əsəri (xüsusilə, musiqi - əyanilikdən uzaq olduğundan) qadın vücudunun mahiyyəti (intellekti, peşəsi, ixtisası və s.) ilə deyil, onun xarici - emosional impulsu ilə hesablaşır və ontoloji (fərdin bütövdən sırf mexaniki asılılığı) mənaya - fərdi müstəqil varlıqdan uzaqlaşdırmağa və qadın varlığını erotik xülyaya (fantaziyaya) çevirməyə gətirib çıxarır. Bu zaman gəneseoloji münasibət dinləyicinin, tamaşaçının erotik ruhunu varlıqla birləşdirir.

Vilyam Şekspir:

Həyat teatrı, insanlar aktyor
Onların dostluğu bir
təsadüfdən başlamışdı...

Həmişə olduğu kimi həyatda uşaqlar ucadan qışqır-qışqıra futbol oynayırdılar. Ruslan da kənarda dayanıb onların oynuna tamaşa edə-edə iki üç il bundan qabağı xatırlayırdı. O da öz yaşdırları ilə hər gün dərsdən gələn kimi top qovalayırdı. Amma indi universitetdə psixologiya ixtisası üzrə birinci kurs tələbəsi idi. Boş vaxtlarında müntəzəm idman məşqlərinə gedir, üzgüçülük məşğul olurdu. Günü-gündən kişiləşirdi, sinəsi enlənmiş, əzəlləri geyindiği nazik köynəyinə iz salırdı. Təzəcə buraxdığı qısa saqqal və nazik biş onu çox yaraşqlı göstərirdi. Digər oğlanlar kimi, o da qızların diqqətini çəkməsi ilə gizlincə fəxr edirdi.

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Ruslan söhbətin məcrasını dəyişmək məqsədi ilə sual vermək təşəbbüsünü ələ aldı:

- Yaxşı, gəl sən ixtisasından danışaq. Məsələn, rol nədir? Sosial rolla səhnədəki rolun nə fərqi? Bir roldan başqasına keçmək asandır, yoxsa çətin? Sən hansı rollarda oynamaq istədin?

Fərid Ruslanın söhbətdən qaçmaq niyyətini anladı. Amma onun verdiyi suallara cavabları ələ vermək istəyirdi ki, başladıqları söhbətin davamı kimi olsun.

- Əslində, Şekspir demiş, həyat teatrıdır, insanlar aktyor. Yeni teatr rolu ilə sosial rol formaca eyni, amma mahiyyətinə görə fərqlidir. Məsələn, teatrdə rolu sənə verirlər, həyatda rolu sən özün alırsan. Səhnə rolu müvəqqətidir, həyatdakı rol daimi... Səhnədə dəyişik çoxlu rol oynaya bilərsən. Həyatda yalnız bir rol oynamağın. Səhnədə rol dəyişmək adi bir işdir. Həyatda rol dəyişmək bəzən insanın həyatı bahasına başa gəlir. Teatrdə hər iki cinsin rolunu oynamaq təbiidir, amma həyatda əks cinsin rolunu oynamaq qeyri-təbiidir. Teatrdə qadın rolu oynayan kişi aktyorları alqışlayırlar, onları mükafatlandırırlar, amma həyatda əks cinsin rolunu oynayanları ittiham edir, onları cəzalandırırlar...

Ruslan diqqətlə Fəridin dediklərinə qulaq asdı və sonda öz verdiyi sualdan peşman oldu. Çünki bayaqdan kəsmək istədiyi söhbətləri indi daha ciddi və elmi məcrada davam edirdi. Ruslan:

- Aydındır, bu gün sən psixologiyadan, mən də aktyorluq sənətindən çox şey öyrəndik. Daha gecdir, evə gedək.

Bir dəfə Fəridgildə vaxt keçirəndə Fərid Ruslana öz istedadını göstərmək üçün iki qadın rolunu onun üçün oynamaq istədiyini dedi:

- İmtahana hazırlayıram. Mən bir qadın rolunda oynamağımı. İki rol seçmişəm: Şekspirin Dezdemonasını, Cabbaların "Vəfalı Səriyyə"sinə. İlk tamaşaçım sən olacaqsan, istəyirəm imtahan üçün oynayaacağım rolu sən seçəsən...

O, Ruslanı əvvəlcə Otellonun yerinə qoydu. Otellonun qısqancılığı müqabilində ona məhəbbətini, sədaqətini sübut etmiş kimi Ruslanın ayaqlarına yıxılıb onun əllərini öpməyə, ayaqlarından yapışib ağlamağa başladı. Fərid elə ürkədən ağlayır, yalvarırdı ki, Ruslan onun rola girdiyini bir anlığa unut-

Oyun və ya üçüncü artıqdır

(Psixoloji hekayə)

du. Ona elə gəldi ki, Fərid elə Ruslanı sevdiyini, ona sədaqətli olduğunu inandırmağa cəhd edir. Özünü bilmədən dedi:

- Qalx, Fərid, mən sənə inanıram. Mən də səni sevirəm.

Fərid gülə-gülə:

- Yox olmadı, sən Ruslan yox, indi Otello-san və mənə boğmalısan. Tut boğazımdan mənə boğ.

Ruslan pərt oldu. İfşa olunduğunu başa düşdü. Sonra da hirsle Fəridə:

- Mən artist deyiləm, əl çək deyərək, kompüterin qabağına keçib, özünü məşğul kimi göstərməyə başladı.

Fərid ayağa qalxıb nüfuzedici nəzərlərlə Ruslanın gözlərinə onun qəlbinin dərinliklərinə baxmış kimi baxdı:

- Görürsən, deməli, rolumu yaxşı oynadım. Sən bunun rol olduğunu belə unuttun.

Ruslan öz-özünə dedi:

- Yaxşı, mən rolu unuttum, onda dediyim sözlər nə idi?! Əgər bunun rola aidliyi yoxdursa, onda...

Ruslan pərtliklə:

- Lap mənə çaşırdın. Yaxşı rola girə bilirsənmiş... Məndən aktyor çıxmaz, boynuma alıram.

Fərid öz teatrını davam etdirərkən israrlı idi. Bu dəfə Ruslan nökrə Əbdül rolunda, Fərid Səriyyə rolunda idi. Uzaqdan qulağına gələn toy səslərinə dözməyən Səriyyə - Fərid ağır xəstə yatdığı çarpayıdan yerə yıxılır, Ruslana - Əbdülə xitab edərək, nakam eşqi ilə bağlı fəryad edirdi. Ruslan yenə özünü unuttu, özünü saxlaya bilmədi. Gözləri yaşardı, sanki qarşısındakı hadisələr real həyatda onun canı qədər sevdiyi Fəridlə bağlı baş verirdi. Ona elə gəldi ki, Fərid onun - Ruslanın ona xəyanətindən əzab çəkir, Səriyyənin ölümünə günahkar odur. Ruslan aşağı əyilib, guya ölmüş Səriyyəni - Fəridi ayağa qaldırdı. Fəridin rəngi avazıymışdı. Ağlamaqdan gözləri qızarmışdı. Yazıq-yazıq

Ruslana baxdı:

- Dostum, mənə xəynət etmə, mənə tərək etmə. Mən buna dözmə bilmərəm.

Ruslan:

- Qurtar da bu gic-gic hərəkətlərini. Bayaqdan qadın roluna girsən, hələ də çıxıb bilmirsən. Elə bil sevgiliyik. Bu nə sözlərdir, danışsan?!

Fərid yorğun-yorğun dilləndi:

- Deməli, rolumu yaxşı oynayıram ki, səni qıcıqlandırırım.

Cavabını eşidəndə dönüb qarşısındakına baxdı. Bu, Fərid yox, gözəl bir qız idi. Şabalıdı saçları, iri mavi gözləri, qıvrım kiprikləri, al yanaqları, zövqlə boyanmış qalın dodaqları... Ruslan qarşısında həmişə xəyal etdiyi qızı görürdü. Əslində, Ruslanın xəyalındakı qızın prototipi Fərid idi. O, çox istəyirdi ki, sevdiyi qız Fəridlə eyni cizgilərə, xarakterə, boya malik olsun. Həm də nədənsə onun Fəridə çox oxşamasını istəyirdi. İndi qarşısında dayanıb ona gülümsəyən qız elə bil xəyallarından çıxmışdı. Fəridlə bir alma kimi iki yerə bölünmüşdülər. Hətta səsi də Fəridin səsinə çox oxşayırdı...

Ruslan başa düşmədi ki, Fərid hansı rolunu - həyatdakı, ya məşqdə oynadığı rolu nəzərdə tutur.

Artıq Ruslan münasibətlərinin başqa bir məcraya yönəldiyini hiss edirdi. Özlüyündə bundan çıxış yolunu özünün və Fəridin qız dostu tapmalarında görürdü. Məqsədini bildirmədən Fəridə dedi:

- Məncə, artıq vaxtdır. Hamının qız dostu var, gəl biz də özümüzə qız tapaq.

Fərid:

- Sən istəyirsən tap, mən istəmirəm. Mənim üçün üçüncü artıqdır. Sonra da zarafatla əlavə etdi:

- Mənim qəlbim bir sevgi üçün hesablanıb, orda iki sevgi yana-yana yerləşməz.

Ruslan öz qərarında qəti idi. İndi o, ətrafındakı qızlara diqqətlə baxmağa, xoşuna gələnələrə könül-süz də olsa da yaxınlıq etməyə cəhd edirdi. Hətta Fəridlə birgə olanda, o, istəməsə də, qoşa gəzən qızlar axtarıb arxalarınca düşürdülər.

Dərsləri eyni vaxtda qurtarmayanda qabaqcadan sözləşib Fəridlə Ruslan çox vaxt ayrı-ayrılıqda Bulvara gəlir və həmişəki görüş yerlərində birlişib, adamların arasına qarışırdılar. Bu dəfə də adətə üzrə Ruslan Fəridlə görüşüb, Bulvarda gəzmək üçün ondan qabaq görüş yerinə gəldi. Uzaqdan aləqarılıqda həmişə oturduqları oturmaqda bir nəfərin oturduğunu gördü. Düşündü ki, yaqın Fəriddir, dərsləri tez qurtarıb, ona görə tez gəlib. Yanından keçən qızlara tamaşa edə-edə oturmağa yaxınlaşdı və oturmağa baxmadan:

- Salam. Çox gözəlmədim ki, səni? - Deyib əlini uzatdı.

- Mən sizi gözlemirəm.

Cavabını eşidəndə dönüb qarşısındakına baxdı. Bu, Fərid yox, gözəl bir qız idi. Şabalıdı saçları, iri mavi gözləri, qıvrım kiprikləri, al yanaqları, zövqlə boyanmış qalın dodaqları... Ruslan qarşısında həmişə xəyal etdiyi qızı görürdü. Əslində, Ruslanın xəyalındakı qızın prototipi Fərid idi. O, çox istəyirdi ki, sevdiyi qız Fəridlə eyni cizgilərə, xarakterə, boya malik olsun. Həm də nədənsə onun Fəridə çox oxşamasını istəyirdi. İndi qarşısında dayanıb ona gülümsəyən qız elə bil xəyallarından çıxmışdı. Fəridlə bir alma kimi iki yerə bölünmüşdülər. Hətta səsi də Fəridin səsinə çox oxşayırdı...

Ruslan tanışlığı dərinləşdirməyə cəhd edərək, təşəbbüsünü davam etdirməyə başladı:

- Əgər, etiraz etmirsinizsə, birgə gəzə bilərik.

- Yox, etmirəm, Rəfiqəmi gözləyirəm. O, gələndə kimi gəzə bilərik.

- Hə, yaxşı, mən də dostumu gözləyirəm. O da gələndə, onda dördlkdə gəzərik.

Fəridə utancaq-utancaq dilləndi:

- Artıq düşdümüzün də əvəzindən hər şeyə sən qərar verməyə başladın...

Ruslan Fəridə ilə gəzməyə başladı. Bəxtlərindən nə Fəridənin rəfiqəsi, nə də Fərid gəlib çıxmıdı. Ruslan bundan çox sevindi. Ən azı, qızla birlikdə xeyli vaxt keçirdi, bir-biri haqqında bəzi məlumatlar öyrənə bildilər. Fəridəni də, deyəsən, rəfiqəsinin gəlməməsi bir o qədər narahat etməmişdi. Hətta elə görünürdü ki, o, rəfiqəsinin gözleməsini yadından çıxarıb. Ruslan Fəridəyə onunla daimi dost olmaq istədiyini bildirdi:

- Olar, amma mənim iki şərtim var.

Ruslan hər bir şərtə hazır idi, tək Fəridə ona yox deməsin.

- Birincisi, aramızda bəlli bir məsafə qalacaq, yəni fiziki təmas olmayacaq. İkincisi, heç vaxt mənə evimə ötürməyəcəksən.

Fəridə hər iki şərtini ailəsi ilə əlaqələndirdi. Üç qardaşı var idi. Onlar Fəridənin kimlə gəzdiyini bilsəydilər, qan düşərdi. Fəridə həm də yaxşı tanımadığı və hara gedib çıxacağını bilmədiyi münasibətlərdə ifrat yaxınlığı düz hesab etmirdi:

- Hələ biz dostluğumuza başlayırıq, kim bilir hara qədər gedə biləcəyik.

Ruslan fərqi nədən razılaşdı. Ürəyində "bir müddətdən sonra şərt-mərt yaddan çıxacaq", -deyə düşündü.

Artıq xeyli vaxt keçmişdi, qaralıq düşmüşdü. Fəridə evlərinə getmək vaxtı çatdığını deyəndə Ruslan "ötürüm səni" dedi. Fəridə:

- Birinci şərtimə görə yox və heç vaxt, bunu ağılına gətirmə. Sonra Ruslanla əl vermədən sağollaşıb, dayanacaqda avtobusa mindi. Həmin gündən Ruslan Fəridə ilə tez-tez görüşməyə başladı. İndi o, Fəridəni sevirdi. Bu sevgi ilə Fəridə olan dostluq məhəbbəti arasında heç bir fərq görmürdü. Bundan Ruslan həm sevinir, həm də təəccüblənirdi. Sevinirdi, ona görə ki, dostu ilə sevgilisi arasında seçim etmək məcburiyyətində qalmırdı. Təccüblənirdi, çünki qızla oğlana eyni hisslər bəsləməyinin səbəbini özü də anlaya bilmirdi. O, əvvəllər elə düşündü ki, qızlarla oğlanların hissləri oğlanlar arasında heç bir oxşarlığa malik ola bilməz. Amma indi bunun tam tərsinə olduğunu görürdü.

(Ardı var)

AZAD

İfrat dərəcədə sevgi öldürücüdür. Ziyadə gözəllik fəlakətə səbəb olur. Xüsusən də zərif cinsin minillərdir müharibələrə, qan-qadaya səbəb olan gözəlliyi insan cəmiyyətinin ən böyük fəlakətlərindəndir. Qadın gözəlliyinə hakim olmaq üçün insan oğlu ilk qətli törədib öz doğma qardaşını öldürdü. Qadın sevgisi müxtəlif formalarda təzahür etmişdir. Min illərdir ki, söz ustaları bu sevgini fərqli şəkildə qələmə alırlar. Sevgi gözəl, göz oxşayan, könül sevincindir, həm ülvü, ülvüyyəti qədər də dağdıcı və öldürücü bir hissidir. Sevgi tək qadın-kishi münasibətləri deyil, həmçinin ata-övlad, tanrı və insan arasındakı təmənnasız, saf, cismə və ruha hakim kəsilmə qarşısıalınmaz duyğudur. İnsan hər şəkildə ifrat dərəcədə sevəndə məhv olur. Fanatik sevgi kimliyindən və münasibətlərinin məğzindən asılı olmayaraq insanı qula çevirir.

Fərid MURADZADƏ

Fransız ədəbiyyatının ən nəhənglərindən biri olan Onore de Balzakin məşhur "Qorio ata" əsəri qızlarını ifrat dərəcədə sevmə və bu təmənnasız ata məhəbbətinin qarşılığında tüfeyli vəziyyətə düşərək kimsəsiz kimi ölənlər, zirvədən dərəyə yuvarlanmış eks fabrikant Qorio atanın faciəsindən bəhs edir. "Qorio ata" fransız ədəbiyyatının ilk realist romanı hesab edilir. Əsəri oxuyanda insana elə gəlir ki, mövzu tam olaraq qızlarını tanıyı kimi sevmə atanın faciəsidir, lakin əslində roman üç xarakterin üzərində qurulub; qızlarını dəli kimi sevmə, onların hiylələrini belə məsumiyyət, bədbəxtlik, maddi və mənəvi sıxıntı kimi qəbul edən (sonda mahiyyətini bilsə belə) Qorio ata, axtarışda olan cinayətkar Votren və əyalətdən gələn nəhəng şəhərdə

Qorio ata əsəri haqqında düşüncələr

böyük ideyalar və ideallar naminə hüquq təhsili alan tələbə Ejen de Rastinyak.

Əslində Balzak bu üç insanın timsalında üç cəmiyyəti canlandırmışdır. Romanda təsvir olunan hadisələr Burbon restavrsiyası (1815-1830) dövrünə təsadüf edir. Qorio ata burjua cəmiyyətində (qızları qəbul etməsə də) sərvəti hesabına yer tutan fabrikant, Votren hamıya təhlükəli görünən qatı cinayətkardır. Votren güclü, sözbütöv, qolugüclü, istəkləri naminə hər cür qətl törətməyə malik və bəlli bir cəmiyyətdə sevilən, sözünü deyən birisidir. Katorqa sürgünündən xilas olan Votren on minlərlə katorqaçının qəhrmanı, onların ümid yeridir. O Amerikaya getmək və orada iş qurmaq niyyətindədir. Votrenin öz qanunları var. O cəmiyyətdə əxlaq kodeksinə inanmır. Bəzən olduqca sərt, bəzən də həlim birisinə çevrilir.

Votren Ejen de Rastinyakin mademuazel Tayferin sevgilisi olmasına tərəfdardır, çünki bu qatı cinayətkar öz maraqları naminə hər iki gəncdən istifadə etməyi düşünür. Çirkin əməllərin icrası üçün gənc tələbə-Rastinyak ideal namizəddir. Planın ilk mərhələsi üçün Votren Viktorina Tayferi "xilas etməkdən" öləri qızın ata varidatına sahib yeganə varis qardaşının ölümünə səbəb olur, lakin Rastinyak onun təkliflərini qəbul etmir və mademuazel Tayferlə hər hansısa bir macərə yaşamır.

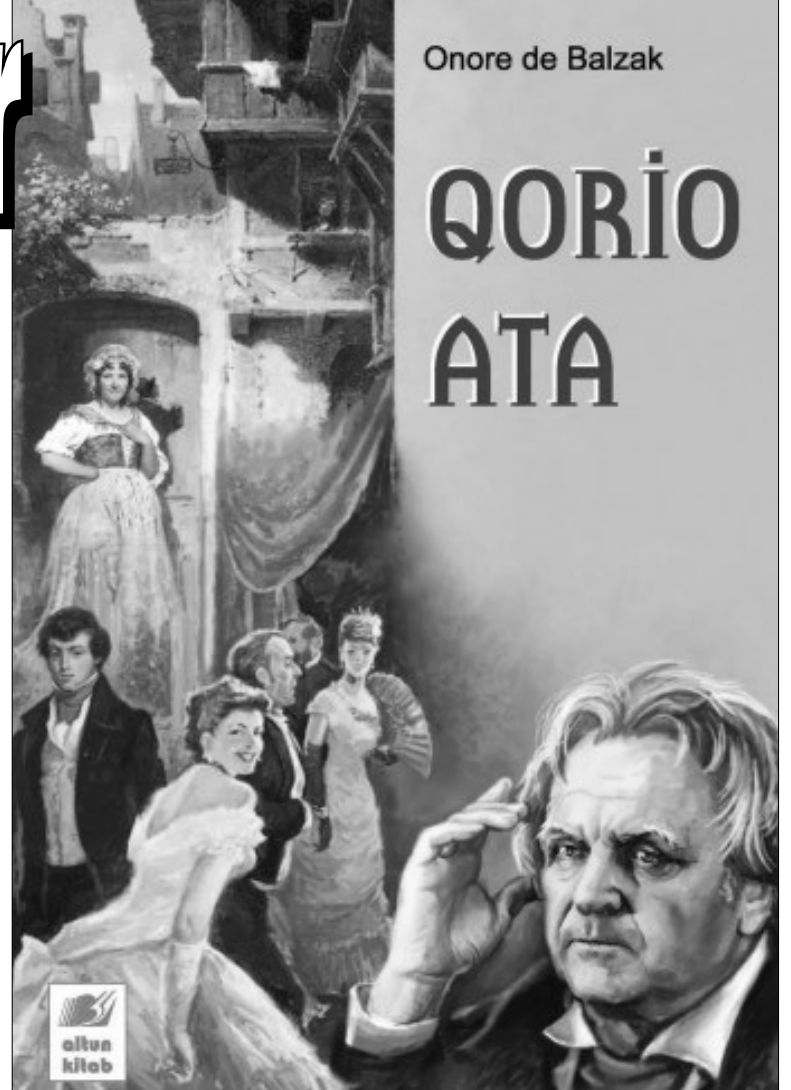
Zəngin həyat təcrübəsinə malik, həyatın min bir sınağından keçmiş, ölüm, xəyanət, səfalet, həbsxana və sürgün həyatı yaşamış Votren yasadığı ətrafda kimsəyə zərər vurmada nəfəsə yenilən digər iki pansionerin-Mişono və Puarenin tamahkarlığına qurban gedir.

Romanda üçüncü əsas obraz Rastinyakdır. Əyaləti təmsil edən gələcəyi ilə bağlı yüksək amallar və ülvü xəyallar quran bu gəncin obrazı məhz elə o dövrdəki fransız cəmiyyətindən götürülmüşdür. Kübar cəmiyyətə valeh olan, bu cəmiyyətə qatılmaq istəyən, özünün xilasını məhz orada görə

gənc tələbə az sonra gördüklərindən dəhşətə gəlir. Kənar mükəmməl və eləcatmaz görünən kübar cəmiyyəti əslində iyrəcliklərlə və intriqalarla dolu amansız bir ictimai-siyasi cəmiyyətdir və Balzak dövrün ictimai-siyasi vəziyyətini, sinfi ziddiyyətləri seçdiyi personajlar üzərindən mükəmməl bir ustalıqla təsvir etmişdir. Balzak həmçinin oxucunu yüksək bədii təsvirlər vasitəsilə Parisə aparır. Ömrü boyu Parisdə olmayan diqqətli oxucunu şəhərlə tanış edir, hətta arabir oxucunu zəngin və səfil Parisin izdihamında, ziddiyyətinə azdırır, oxucunu dolandır-dolandıra səyahət etdirir. Qorio ata səfaletdən cah-cəla ilə yüksəlmiş iti ağıla malik birisidir. Adi, səfil bir fəhlədən zəngin fabrikanta kimi yüksəlmiş bu adamın yeganə zəif nöqtəsi qızlarıdır. Onları az

Votren Ejen de Rastinyakin mademuazel Tayferin sevgilisi olmasına tərəfdardır, çünki bu qatı cinayətkar öz maraqları naminə hər iki gəncdən istifadə etməyi düşünür. Çirkin əməllərin icrası üçün gənc tələbə-Rastinyak ideal namizəddir. Planın ilk mərhələsi üçün Votren Viktorina Tayferi "xilas etməkdən" öləri qızın ata varidatına sahib yeganə varis qardaşının ölümünə səbəb olur, lakin Rastinyak onun təkliflərini qəbul etmir və mademuazel Tayferlə hər hansısa bir macərə yaşamır...

qala tanrı kimi sevmə Qoria ata məhz elə bu dəhşətli sevginin qurbanı olur. Qoria ata girdabdan çıxıb aydınlaşmağa çalışır. Zəhməti və zəkası müqabilində aristokrat cəmiyyətdə yüksək mövqe tutan Qorio ata övladlarına hədsiz məhəbbəti ucbatından əslində girdaba düşür. Sentimentallıq onu səfilliyə düşür. Qorio ata ülvü bir istəklə qızlarını sevmə də onun bu fədakarlığı və ata məhəbbəti pulun, maddi sərvətlərin və ehtirasların vəhdət tapdığı ülvüyyətə, saf və səmimi duyğulara yer verilməyən kübar cəmiyyətdə məhv olur. Qorio ata ölmür konkret olaraq dəhşətli və əzablı şəkildə məhv olur. Son qəpiyinə qədər qızlarına xərcləyən bu adamı əslində qızları, onların nadan cəmiyyəti öldürür. Qorio ata var-dövlət sahibi olsa da əslində aristokrat cəmiyyətdə qızları tərəfdən də qəbul olunmur, çünki eks fabrikant həm də eks

fəhlədir. Sərvət əldə etsə də o kübar sayılırmı? Qorio ata tək-cə fabrikant və ata deyil, o əslində qaba bir bədəndə saf, məsum duyğuların simvoludur, lakin cəmiyyət bunlara dəyər vermir. Və ən acınacaqlısı da budur ki, Qorio heç özünü qorumur, o hər şeyi axına buraxır. Martin Lüter Kingin təbirincə desək, "İnsan doğru olanı müdafiə etməkdən imtina edəndə ölür" və Qorio ata duyğularına, övlad məhəbbətinə yenilərə həqiqəti müdafiə etmir, hətta ağılı başından çıxanda belə qızlarına haqq qazandırır. Qızları Qorionun boynuna keçirilmiş ağır zəncirlərdir. O zəncirlərdən xilas yolu yalnız ölumdür, çünki zəncirlərin kəsilmə nöqtəsinə vurulan qılın açarı naməlum əldə yaxud da zor keçirmək, söz keçirmək mümkün olmayan ata qəlbindədir. O qəlbin sahibi Qorio olsa da şəxsiyyət olaraq o öz kor qəlbinə söz keçirə bilmir, çünki o əks hərəkətə yol verəndə

zəncirlər onu "boğmağa" başlayır. Zəngin qoca fabrikant zəncirlərə tabe köpək kimidir.

Balzak Paris cəmiyyətindəki qadın şıltaqlıqlarını, qadın ehtirasını, intriqaları və intiqamı ustalıqla təsvir etmişdir. Yazıçı romanda əslində dövrün ictimai-siyasi vəziyyətindən məişətinə, müxtəlif zümrədən olan insanların hərəkət, düşüncə və fikirlərinə qədər hər şeyi qələmə almışdır. Romanda həmçinin məhəbbət və sərvət mövzusu da əsas kimi götürülmüşdür. Təmənnasız övladlarını allah sevgisi qədər ülvü bir istəklə sevmə Qorio, hələ də vicdan hissini itirməyən, ailəsi tərəfdən təhdid görə, Ejen de Rastinyakı səmimi sevmə lakin birləşmələri əngəlli olan Delfina, məşuqu tərəfdən aldadılan vikontessa madam de Bosean, məşuqun əlində oynunağa çevrilən, külli miqdarda borc alta inləyən, bütün ləyaqətini itirən, atasının sərvətini xüsusilə zəli kimi soran Anastazi de Restro, kiçik bir qonorar məbləğində Votreni satan Mişono və Puare, varlı qraf, bankir Nusengen və s.o zamankı Paris cəmiyyətinin özündə əks etdirdiyi obrazlardır. "Qorio ata" istər dil və axıcılıq, istər mövzu, istərsə də sənətkarlıq baxımından mükəmməl bir əsərdir.